

Mulighetsstudie for innfallsporten Skjolden–Mørkridsdalen

Oslo, 18. november 2025

Innhold

1.	Forord.....	3
2.	Bakgrunn og formål	3
2.1	Bakgrunn.....	3
2.2	Formål med mulighetsstudien	3
2.3	Omfang av oppdraget.....	4
2.4	Arbeidsform og samarbeid	4
2.5	Rammer og føringer	4
3.	Analyse av prosjektområdet.....	5
3.1	Geografi og landskap.....	5
3.2	Dagens situasjon	5
4.	Forslag og anbefalinger	7
4.1	Skjolden sentrum.....	7
4.2	Nytt toalettbygg og parkeringsplasser	7
4.3	Jervane	8
4.4	Hødnevollen.....	8
4.5	Natursti.....	9
4.6	Alternativ parkeringsplass	9
5.	Nullalternativ.....	9
6.	Formelle avklaringer for de ulike alternativene	10
7.	Prioriteringer og anbefalinger.....	11
7.1	Tiltak med høy prioritet.....	11
7.2	Tiltak med middels prioritet.....	12
7.3	Tiltak med lav prioritet / anbefales ikke videreført	13
8.	Oppsummering	13

1. Forord

Rapporten er utarbeidet som en mulighetsstudie for utvikling av Mørkridsdalen som innfallsport til Breheimen nasjonalpark. Formålet er å vurdere helhetlige løsninger som styrker informasjon og tilrettelegging, samtidig som natur- og kulturverdier ivaretas. Arbeidet er gjennomført av Dronninga landskap på oppdrag fra Breheimen nasjonalparkstyre høsten 2025.

Rapporten leses sammen med planer og illustrasjoner i vedlegg: *Mulighetsstudie - Innfallsport Skjolden-Mørkridsdalen - Vedlegg 1 - Tegninger og illustrasjoner.*

2. Bakgrunn og formål

2.1 Bakgrunn

Mørkridsdalen er en sentral innfallsport til Breheimen nasjonalpark og Mørkridsdalen landskapsvernområde. Området er knyttet til turiststrømmer langs Sognefjellsvegen og Skjolden som knutepunkt. Dagens informasjon og tilrettelegging er fragmentert og til dels utdatert. Nasjonalparkstyret ønsker derfor en helhetlig oppgradering i tråd med merkevarestrategien for Norges nasjonalparker.

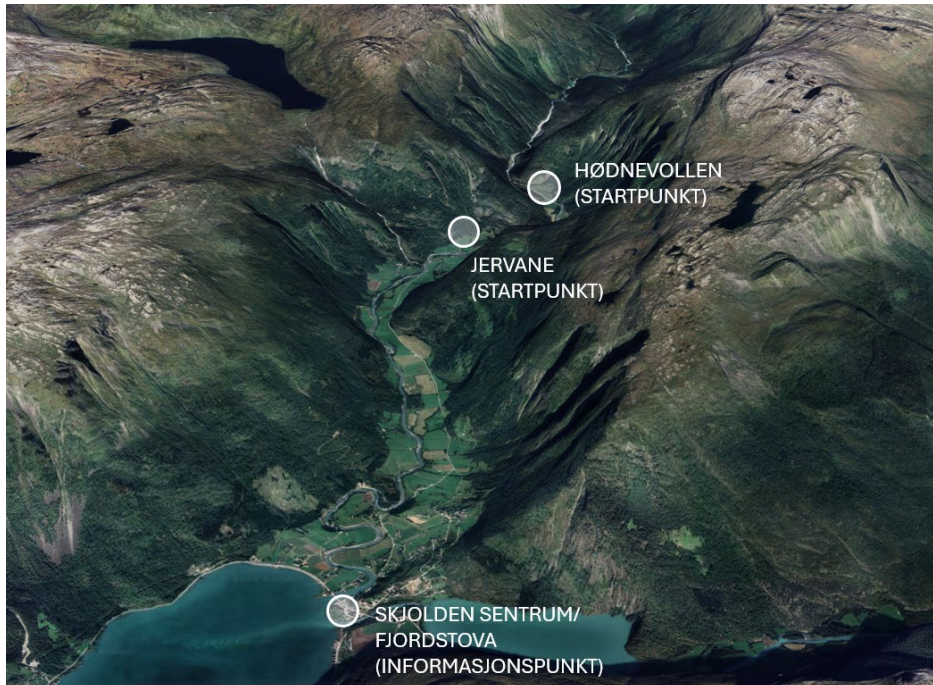
2.2 Formål med mulighetsstudien

Formålet er å utvikle forslag som styrker opplevelseskvalitetene, ivaretar natur- og kulturverdier, styrer ferdsel hensiktsmessig og legger til rette for god informasjon, parkering og eventuelle toalettløsninger. Studien skal danne grunnlag for et senere forprosjekt.

2.3 Omfang av oppdraget

Innfallsporsten omfatter:

- Skjolden sentrum
- Jervane startpunkt
- Hødnevollen startpunkt

Figur 1 Kartet viser de tre hovedområdene som utgjør Innfallsport Mørkridsdalen

2.4 Arbeidsform og samarbeid

Arbeidet er gjennomført i dialog med oppdragsgiver og berørte aktører og har inkludert oppstartsmøte, befaring, midtveismøte og sluttpresentasjon.

2.5 Rammer og føringer

Arbeidet gjennomføres innenfor rammen av:

- Gjeldende verneforskrifter for Breheimen nasjonalpark og Mørkridsdalen LVO
- Naturmangfoldloven med tilhørende bestemmelser om skjøtsel og tilrettelegging
- Kulturminneloven
- Kommunale og regionale planer, herunder besøksstrategi og forvaltningsplan for Breheimen nasjonalpark
- Nasjonale føringer for utvikling av innfallsporster, inkludert Miljødirektoratets veiledere og designmanual for Norges nasjonalparker.
- Eventuelle kommunale planer og retningslinjer fra Luster kommune
- Grunneierforhold

3. Analyse av prosjektområdet

3.1 Geografi og landskap

Skjolden og Mørkridsdalen ligger vest i Breheimen i overgangen mellom fjordlandskap og høyfjell. Dalen er preget av bratte fjellsider, kulturmark og Mørkridselvi i dalbunnen.

3.2 Dagens situasjon

Tilretteleggingen i området er i dag begrenset og fragmentert.

- **Parkering:** Det finnes parkeringsplasser både i Skjolden (ved Fjordstova) og ved startpunktene Hødnevollen og Jervane. Bortsett fra i Skjolden sentrum er parkering enkelt opparbeidet med grusdekke.
- **Skilting og informasjon:** Eksisterende informasjon er delvis utdatert. Det er sporadisk skilting, med varierende kvalitet og utforming. Mange av skiltene er plassert uten sammenheng med startpunkt for turer.
- **Tilrettelegging og fasiliteter:** Toalettløsninger og avfallshåndtering finnes ikke, bortsett fra innendørs toalett på Fjordstova i sommersesongen. Møblering og oppholdsplasser fremstår lite helhetlige.

Skjolden sentrum

Skjolden fungerer i dag som informasjonspunkt for Innfallsport Mørkridsdalen. Ved Fjordstova langs Fv55 finnes et sommeråpent informasjonssenter med noe utendørs formidling, blant annet fasadeskilt og enkelte skilt i nærområdet. Til tross for dette fremstår informasjonen som fragmentert og lite helhetlig. Det er utfordrende for besøkende å oppfatte stedet som et startpunkt for turer inn i Mørkridsdalen. Fraværet av et tydelig visuelt blikkfang, kombinert med utydelig veivisning til selve startpunktet, gjør at området oppleves lite intuitivt, særlig for førstegangsbesøkende.

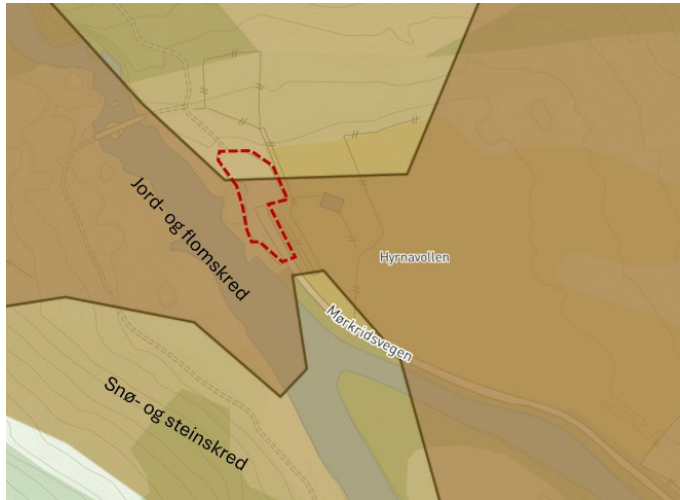
Jervane

Jervane bærer preg av høy ferdsel, med tydelig slitasje på vegetasjon og stier. Parkeringsplassen mangler oppmerkede plasser, noe som fører til ustrukturert og lite effektiv bruk av arealet. Området er et populært startpunkt, særlig for cruiseturister som leier sykler for korte turer til blant annet Drivandefossen. Uten tilrettelagt sykkelparkering oppstår villparkering av sykler, ofte på en måte som reduserer kapasiteten for bilparkering. Skiltingen fremstår utdatert og lite samordnet, og fraværet av tydelig parkeringsskilting både ved innkjøring og avkjøring gjør det vanskelig for besøkende å orientere seg.

Hødnevollen

Hødnevollen har stort potensial for formidling av natur- og kulturverdier, men dagens situasjon fremstår ustrukturert og lite inviterende, særlig ved inngangspunktene til området. Parkeringsplassen ligger innenfor flere identifiserte fareområder, inkludert soner

for snø-, stein-, jord- og flomskred, noe som stiller høye krav til tydelig organisering, informasjon og plassering av funksjoner.

Figur 2 Kartet viser ulike faresoner i området. Parkeringsplassen på Hørnavollen er markert med rød stiplet linje. (Kilde: kommunekart.com)

Parkeringsplassen mangler oppmerkede plasser, noe som gir ineffektiv arealbruk og et uoversiktlig parkeringsmønster. Selv om villparkering av sykler foreløpig ikke er et stort problem, oppstår det utfordringer i samspillet mellom turisttrafikk og landbrukets driftskjøretøy. Skiltingen er lite helhetlig og flere skilt er uheldig plassert, slik at viktig informasjon ikke nødvendigvis blir fanget opp før besøkende beveger seg videre innover i området. Det mangler også et tydelig parkeringsforbudsskilt ved innkjøringen til saueinngjerdingen, noe som kan skape driftsmessige utfordringer når øvrige plasser er fulle.

Hørnavollen er et aktivt beiteområde, og det er derfor særlig viktig at informasjon om båndtvang og andre hensyn formidles tydelig og strategisk plassert.

4. Forslag og anbefalinger

4.1 Skjolden sentrum

Det anbefales å styrke Skjolden sentrum som startpunkt for Mørkridsdalen gjennom etablering av et tydelig og inviterende torg som markerer inngangen til området og samtidig fungerer som en sosial møteplass. Deler av eksisterende torganlegg bevares, men området gis en klarere identitet og et mer helhetlig uttrykk.

Det foreslås en sirkulær plass med gatesteinsdekke, i tråd med øvrig materialbruk i sentrum. I midten etableres et tuntre omkranset av en sirkelformet benk som både fungerer som blikkfang og gir gode sittemuligheter. Plassen rammes inn av revegeterte kanter for å skape et grønnere og mer behagelig miljø. Eksisterende turbin fjernes. I ytterkant av plassen plasseres benker og informasjonstavler, utformet i tråd med nasjonalparkens merkevarerestrategi og eventuelt supplert med annen relevant informasjon. På plassen samles også andre funksjoner som avfall og benker for opphold.

For å styrke tilgjengeligheten anbefales mer tydelig skilting fra Fv. 55 mot startpunktet og videre mot Fortun besøksenter. Samtidig har medvirkningsprosessen vist at ytterligere skilting mot Mørkridsdalen fra Fv. 55 ikke er ønskelig, da økt trafikk inn i dalen bør unngås. For å styrke tilgjengeligheten foreslås bedre skilting mot startpunktet fra Fv55, samt tydeligere veivisning mot Fortun besøksenter. Det er gjennom medvirkningsprosessen understreket at det ikke er ønskelig med ytterligere skilting mot Mørkridsdalen fra Fv55, da en økning i trafikk inn i området ikke er ønsket.

4.2 Nytt toalettbygg og parkeringsplasser

Medvirkningsarbeidet avdekket et behov for toalettfasiliteter. Tre plasseringer ble vurdert: Jervane, Hødnevollen og et alternativ langs fylkesvegen før avkjøringen til parkeringsplassene. Det ble også vurdert om toalett i det hele tatt burde etableres, da enkelte fryktet at dette kunne stimulere til uønsket bobilparkering. Konklusjonen ble at behovet er reelt, men at tydelig skilting om campingforbud må inngå som del av løsningen. Plassering på Jervane eller Hødnevollen ble vurdert som mindre hensiktsmessig, da slike lokaliseringer kun vil dekke ett av startpunktene. Det foretrukne alternativet er derfor en plassering langs fylkesvegen, der toalettet kan betjene begge parkeringsområdene. Tiltaket omfatter et lite oppholdsareal med benker, avfallsløsning og informasjon, samt noen skråstilte parkeringsplasser som kan øke kapasiteten. Toalettbygget anbefales levert av spesialisert aktør som Danfo eller tilsvarende, uten behov for vann-, avløps- eller strømtilkobling. Det foreslås ett universelt utformet toalett og to standard toaletter. Bygget kan tilpasses valgte materialer og ønsket uttrykk. Kostnadsestimatet er ca. kr 900 000 eks. mva. Tømmefrekvens antas å være 1–3 ganger per sesong avhengig av bruk.

Tiltak	Driftskostnad	Vedlikehold	Kommentar
Toalettbygg	Middels-høy	Middels	Tømming, renhold, vinterstengt
Parkeringsplass	Lav	Lav-middels	Ettersyn og grusing ved behov
Skilting	Lav	Lav	Årlig kontroll

4.3 Jervane

For Jervane anbefales det å utvikle området til et mer funksjonelt og tydelig informasjonspunkt. Starten på stien markeres med en plassdannelse foran den eksisterende steintrappen, med natursteinsdekke, benker og informasjonsskilt i tråd med nasjonalparkens merkevarestrategi.

I nordre del av parkeringsplassen foreslås en terrengmur for å sikre masser og redusere risiko for framtidige utrasinger. Terrengmuren må detaljeres videre i neste fase, men det foreslås benyttet naturstein med lokalt opphav, slik at materialiteten passer inn i landskapet. Parkeringsarealet effektiviseres gjennom oppmerking med gatestein i grusdekket.

Det er behov for sykkelparkering, og to alternative løsninger er vurdert. Alternativ 1 fordeler sykkelparkering på to steder (øst for plassen og langs sørsiden der det uansett er for smalt til bil). Alternativ 2 samler sykkelparkeringen øst for parkeringsplassen. Selv om alternativ 2 krever et større terrenginngrep og en lav terrengmur mot nord, gir løsningen en tydeligere separasjon mellom sykkel- og bilparkering. Det anbefales derfor å gå videre med alternativ 2.

Sykkelparkeringen kan etableres med eller uten stativ. Området bør skiltes godt for å sikre god orientering.

Tiltak	Driftskostnad	Vedlikehold	Kommentar
Plassdannelse (naturstein)	Lav	Svært lav	Høy levetid, lite vedlikehold
Parkeringsplass	Lav	Lav-middels	Ettersyn og grusing ved behov
Skilting	Lav	Lav	Kontroll én gang årlig
Sykkelparkering	Lav	Lav	Kontroll én gang årlig

4.4 Hødnevollen

På Hødnevollen anbefales det å etablere et mer tydelig startpunkt nord på plassen, ved inngangen til turstien. Dette området ligger utenfor registrert jord- og flomskred-sone i *Figur 2*, men fortsatt innenfor snø- og steinskred-område, og antas å være den beste mulige plasseringen på området. Tiltaket består av en mindre plass med natursteinsdekke, benker og informasjonsskilt, avgrenset med stein for å redusere konflikt mellom parkerende biler og turgåere. Stikantene revegeteres for å tydeliggjøre traséen og gi et mer ryddig uttrykk. Parkeringsarealet strammes opp med revegeterte kanter og oppmerking med gatestein. Informasjonspunktet får nye skilt i tråd med nasjonalparkens profil, inklusive tydelige påminnelser om båndtvang og andre relevante hensyn. Det foreslås tydelig skilting ved innkjørsel om parkering og campingforbud, og parkeringsforbudsskilt ved saueslusen for å sikre drift av landbrukskjøretøy.

Tiltak	Driftskostnad	Vedlikehold	Kommentar
Plassdannelse (naturstein)	Lav	Svært lav	Høy levetid, lite vedlikehold
Parkeringsplass	Lav	Lav-middels	Ettersyn og grusing ved behov
Skilting	Lav	Lav	Kontroll én gang årlig
Sykkelparkering	Lav	Lav	Kontroll én gang årlig

4.5 Natursti

Det foreslås å etablere to nye naturstier – én på Jervane og én på Hødnevollen. Stien på Jervane gir en kort tur fra startpunktet, mens stien på Hødnevollen etablerer en rundtur via eksisterende bruer og tilbake langs veien. Denne kan legges innom Steinhaugen, et historisk stølsområde. Stien vil gi et lett tilgjengelig turl tilbud utenfor landskapsvernområdet, bidra til å avlaste sårbare områder og samle ferdselen på robuste traseer.

Tiltak	Driftskostnad	Vedlikehold	Kommentar
Natursti	Middels	Lav	Solide traseer gir lavt årlig behov

4.6 Alternativ parkeringsplass

To mulige utvidelser av parkeringskapasiteten er vurdert, men anbefales ikke videreført. De vurderes som lite nødvendige og vil kunne medføre uønsket økt belastning i sårbare områder.

5. Nullalternativ

Dersom tiltakene ikke gjennomføres, vil dagens utfordringer i Skjolden, Jervane og Hødnevollen i stor grad vedvare. Startpunktene vil fortsatt oppleves som utydelige og lite intuitive for besøkende, med fragmentert skilting og manglende helhet i informasjon og plassutforming. På Hødnevollen vil uorganisert parkering og mangelfull veiledning fortsatt føre til konflikter mellom driftskjøretøy og turisttrafikken, samt konflikt mellom beiteområder og hundelufting uten bånd. Slitasje på vegetasjon og stier vil gradvis øke, spesielt på Jervane og Hødnevollen, hvor ferdselen allerede setter tydelige spor. På Jervane vil konflikt mellom bilparkering og sykkelparkering fortsatt være problematisk. I Skjolden sentrum vil gjesteopplevelsen forbli svak, med lav lesbarhet og lite innbydende startpunkt. Nullalternativet innebærer dermed at både besøkskvalitet, sikkerhet og naturhensyn forblir uforbedret, men vil trolig føre til gradvis økende erosjon og stislitasje, samt slitasje på vegetasjon.

6. Formelle avklaringer for de ulike alternativene

Utvikling av innfallsporten Skjolden–Mørkridsdalen krever en rekke formelle avklaringer før tiltak kan gjennomføres. Disse varierer i omfang mellom alternativene, men de overordnede temaene er felles.

Grunneieravklaringer

Flere av tiltakene berører arealer som er privat eid eller delvis uavklarte. For alle alternativer må følgende vurderes:

- Avtale om bruk av grunn til parkeringsarealer, sykkelparkering, natursti og startpunkter.
- Avtaler om drift og vedlikehold, særlig for parkeringsplasser, toalettbygg og informasjonspunkt.
- Tilgangsavtaler for anleggstrafikk under bygging.
- I enkelte områder (særlig Hødnevollen) kan det være behov for avklaringer med landbruksdrift.

Alternativ med nytt toalettbygg langs fylkesvegen kan medføre kjøp av mindre tomt eller varig bruksrett (festeavtale).

Reguleringsbehov

De fleste tiltakene krever avklaring mot Plan- og bygningsloven (PBL). Avhengig av alternativene kan det foreligge behov for:

- Detaljregulering hvis tiltaket innebærer nye bygg (toalettbygg), sykkelparkering eller terrenginngrep i områder uten gjeldende reguleringsplan.
- Endring av reguleringsformål, for eksempel fra LNF til «offentlig tjenesteyting», «parkering» eller «friluftsområde».
- Eventuell dispensasjon fra landskapsvern-område: Tiltak på Hødnevollen og Jervane ligger like inntil LVO-grensen. Natursti på Hødnevollen er foreslått innenfor LVO-granse.
- ROS-vurdering, spesielt relevant for Hødnevollen og nytt toalettbygg, som ligger i soner med potensiell snø-, stein- eller flomrisiko.

Alternativene som innebærer minst fysiske inngrep vil kreve minst regulering, mens alternativet med nytt toalettbygg og utvidet funksjon ved startpunktene vil trolig utløse krav om reguleringsendring.

Byggesaker

Følgende tiltak er normalt søknadspliktige:

- Toalettbygg (også prefabrikkerte moduler uten VA).
- Terrenginngrep og murer over 1 meter.
- Varige informasjonstavler og skilt.
- Opparbeidet parkeringsplass med fast dekke eller oppmerking.
- Universelt utformede stier og utsiktspunkt, avhengig av omfang.

Mindre tiltak, som skiltskifte eller begrenset oppgradering av eksisterende parkeringsområder, kan gjennomføres som unntak fra søknadsplikt, men dette må avklares med kommunen.

Avklaringer med myndigheter

Tiltakene krever koordinering med flere fagmyndigheter:

- Luster kommune: regulering, byggesak, vegavklaringer, friluftsliv.

- kulturminnefaglig avklaring, spesielt i Skjolden sentrum
- Statens naturoppsyn (SNO): tiltak i landskapsvernområdet eller nær vernegrenser.
- Nasjonalparkstyret: godkjenning for tiltak som påvirker innfallsportens funksjon.
- Vegmyndigheter (Statens vegvesen/Fylkeskommunen): avkjørsler, skilting langs Fv55, trafikksikkerhet.
- Grunneiere: parkering, ferdsel, eventuelle tilpasninger for landbruksdrift.

For alternativer med utvidet parkering eller større plassdannelser må det også gjennomføres:

- Naturmangfoldvurdering etter §8–12 i naturmangfoldloven.
- Kulturminnefaglig vurdering der det finnes kulturspor, særlig aktuelt ved Jervane og Hødnevollen.

7. Prioriteringer og anbefalinger

På bakgrunn av kartlegging, befaringer og medvirkningsprosesser anbefales følgende tiltak prioritert for videreføring i et forprosjekt. Prioriteringen bygger på behov, sikkerhet, funksjonalitet, besøksopplevelse, naturhensyn og gjennomførbarhet.

De to startpunktene, Jervane og Hødnevollen, gir mest effekt per krone, og er vurdert til å være enklere å gjennomføre.

7.1 Tiltak med høy prioritet

Tydeliggjøring av startpunkt og informasjon i Skjolden sentrum

Skjolden sentrum fremstår i dag som et lite intuitivt startpunkt for besøkende. Etablering av et mer synlig, funksjonelt og helhetlig utformet startområde vurderes som et av de mest sentrale tiltakene. Anbefalte tiltak omfatter:

- Et avklart og lesbart torg/oppholdsrom med tydelig og inviterende form. Dette inkluderer tiltak som skaper et klart blikkfang og tydelig startopplevelse.
- Helhetlig skilting i tråd med Nasjonalparkens merkevarestrategi
- Bedre skilting mot startpunkt og mot Fortun besøkssenter fra Fv55

Tiltaket vil styrke Skjoldens rolle som innfallsport til Mørkridsdalen og sikre bedre orientering for tilreisende.

Startpunkt på Hødnevollen

Hødnevollen har høy bruksfrekvens og stor formidlingsverdi, men fremstår utydelig i dagens situasjon. Anbefalte tiltak omfatter:

- Et definert startområde for turer med oppholdsplasser
- Helhetlig skilting i tråd med Nasjonalparkens merkevarestrategi. Dette inkluderer også tydelige forbudsskilt og formidling av båndtvang og annen viktig informasjon
- Oppmerking, oppstramming og rydding av parkeringsarealer
- Tiltak for å redusere konflikter mellom driftskjøretøy og turister
- Revegetering

Tiltaket vil gi et mer ryddig og inviterende inngangspunkt. En utfordring i dette området er flom- og skredrisiko, som gjør at dette området er mer usikkert, spesielt i forhold til varighet.

Startpunkt på Jervane

Jervane er et av de viktigste startpunktene i området og benyttes av et stort antall besøkende, blant annet syklende cruiseturister. Anbefalte tiltak omfatter:

- Etablere en tydelig plassdannelse ved starten av stien
- Helhetlig skilting i tråd med Nasjonalparkens merkevarestrategi
- Markere parkeringsplasser for bedre arealutnyttelse
- Anlegge eget areal for sykkelparkering og skilting som konflikt mellom sykler og biler
- Opparbeide terrengmur for å redusere risiko for utrasing

Tiltaket vil bidra til tryggere og mer oversiktlige forhold.

7.2 Tiltak med middels prioritet

Nytt toalettbygg og tilhørende parkering langs fylkesvegen

Et nytt toalettbygg vurderes som nyttig, men mindre kritisk enn tiltakene ved startpunktene. Medvirkningsprosessen viser behov, men plasseringen utenfor de mest sårbare naturmiljøene gir fleksibilitet i gjennomføringen. Tiltaket omfatter:

- Toalettbygg uten tilkobling til vann/avløp
- Noen oppholdsplasser, avfallsløsning og informasjon

- Begrenset antall skråstilte parkeringsplasser

Tiltaket vil forbedre servicegrad og avlaste natur- og kulturlandskapet.

Etablering av ny natursti på sørsiden av elven

En ny natursti vurderes som et positivt supplement, men ikke avgjørende i første fase. Tiltaket kan:

- Avlaste slitasje i sårbare deler av verneområdet
- Tilby et lavterskeltilbud utenfor landskapsvernområdet
- Skape en attraktiv og kort rundtur for besøkende

Tiltaket anbefales vurdert nærmere i forprosjektfasen.

7.3 Tiltak med lav prioritet / anbefales ikke videreført

Utvidelse av parkeringsplasser

To alternative forslag til utvidet parkeringskapasitet er vurdert, men anbefales ikke videreført i dette prosjektet. De vurderes som mindre nødvendige og kan potensielt bidra til økt belastning i sårbare områder.

8. Oppsummering

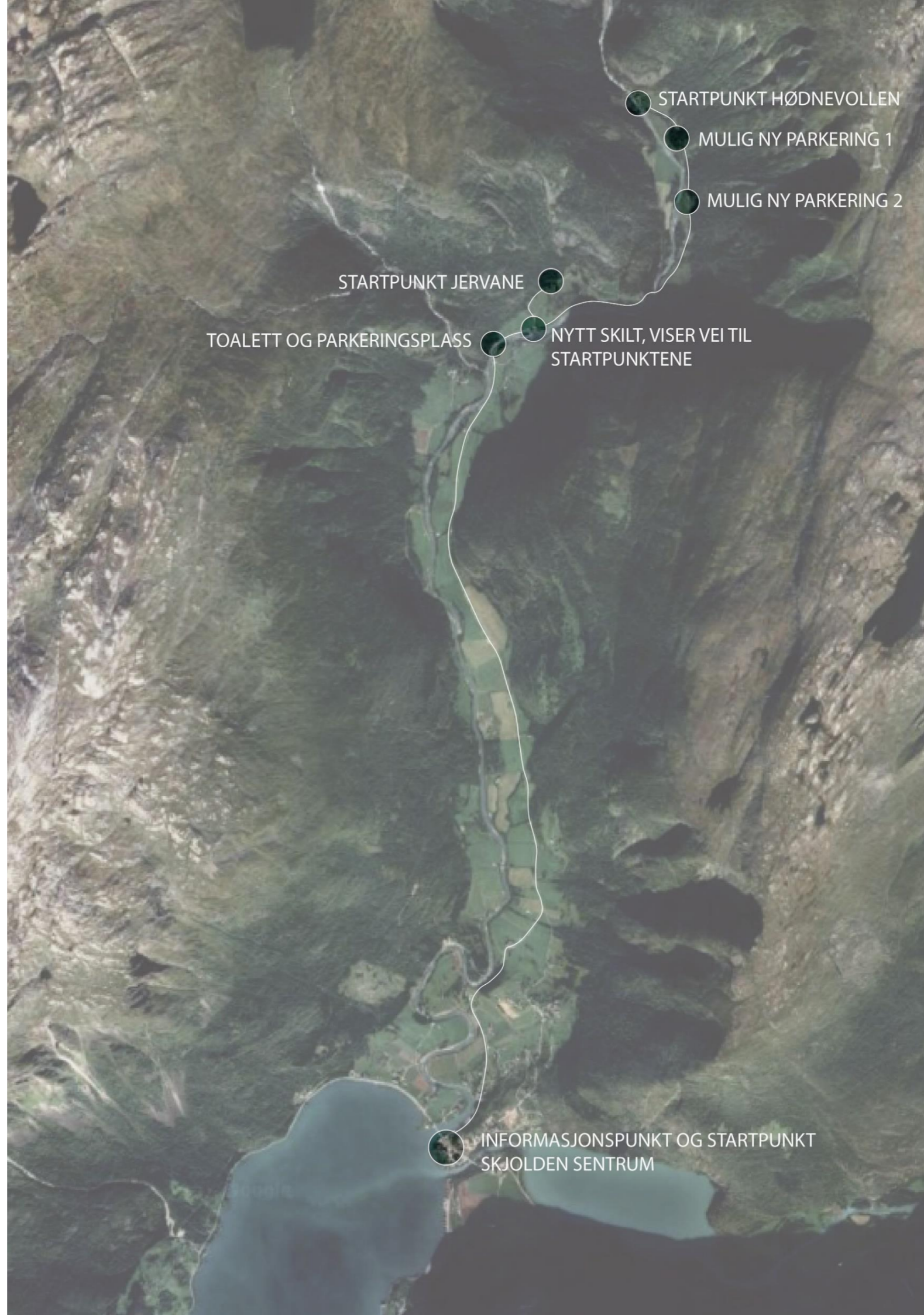
Prioriteringene i mulighetsstudien legger opp til en tydelig strategi der de mest sentrale tiltakene – etablering av klare, robuste og funksjonelle startpunkt – gjennomføres først. Dette gir størst effekt både for sikkerhet, besøksopplevelse og naturhensyn. Tiltakene i høy prioritet bidrar til:

- Bedre besøksflyt og tydeligere orientering, særlig gjennom forbedrede startpunkt i Skjolden, på Jervane og på Hødnevollen
- Redusert konflikt mellom brukergrupper, inkludert bedre samspill mellom gående, syklist og driftskjøretøy
- Økt sikkerhet, spesielt i områder som ligger innenfor skredutsatte soner
- Mer robust arealbruk og mindre slitasje på natur, blant annet gjennom tiltak som styrer ferdselen tydeligere og avlaster sårbare områder

Tiltakene som er vurdert til middels prioritet – toalettbygg og naturstier – er viktige bidrag til helheten, men bør utredes nærmere i et forprosjekt for å sikre optimale plasseringer, løsninger og driftsforhold.

Lavprioritetstiltakene, som utvidelse av parkeringskapasitet, anbefales ikke videreført nå, men kan revurderes på et senere tidspunkt dersom besøksmønster eller lokale behov endrer seg.

Studien viser samlet sett at det er gode muligheter for å styrke innfallsporten på en måte som både ivaretar naturverdier og gir en tydeligere, tryggere og mer helhetlig besøksopplevelse for alle brukergrupper.

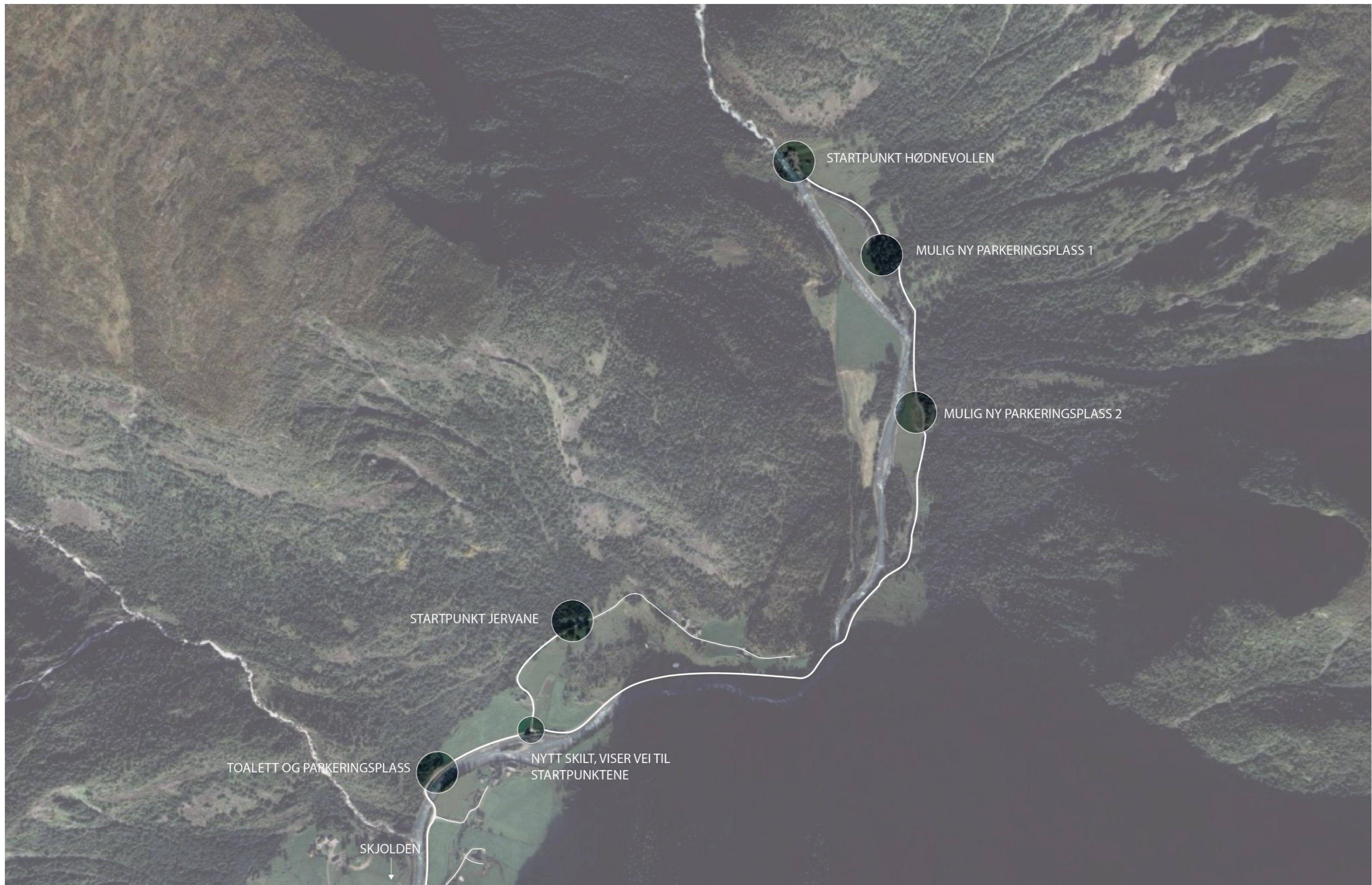
Oversiktskart over tiltakspunktene i Skjolden sentrum og Mørkridsdalen.

Oversiktskart over mulige tiltak i Skjolden sentrum. Hovedtiltakene inkluderer nytt utendørs informasjonspunkt og tydeligere skilting til dette fra FV55.

Forslag til landskapsplan for nytt utendørs informasjonspunkt og møteplass utenfor Fjordstova.

Oversiktskart over tiltakspunkter i øvre del av Mørkridsdalen.

1:500 i A3

17.10.2025

Landskapsplan parkering og
toalettområde

Landskapsplan for mulig parkering og toalettområde.

Førbilde av parkeringsplass med mulighet for toalett.

Perspektiv av ny situasjon med parkering, toalett, informasjonsskilt og benker.

Landskapsplan forslag 1 på Jervane. Sykkelparkering er fordelt på parkeringsplassen og langs veien øst for parkeringen.

1:500 i A3

17.10.2025

Landskapsplan Jervane forslag 2

Landskapsplan forslag 2 på Jervane. Sykkelparkeringen er samlet langs veien øst for parkeringen.

Førbilde av parkeringsplassen og oppholdsplassen på Jervane.

Perspektiv av ny situasjon på Jervane. En oppholdsplass med lokalt steindekke og nye informasjonsskilt.

Førbilde av parkeringsplassen på Jervane.

Perspektiv av ny situasjon på Jervane. Ny natursteinsmur og oppmerking av p-plasser i gatestein.

Førbilde av innkjøring til parkeringsplass på Jervane.

Perspektiv av forslag 1 med halvdelen av sykkelparkeringen langs veien i øst.

Førbilde av innkjøring til parkeringsplass på Jervane.

Perspektiv av forslag 2 med alle sykkelparkeringene langs veien i øst, med ny natursteinsmur i bakkant.

1:500 i A3

17.10.2025

Landskapsplan Hødnevollen

Landskapsplan av Hødnevollen.

Førbilde av parkeringsplassen på Hødnevollen.

Perspektiv av ny situasjon på Hødnevollen med ny oppholdsplass og nye informasjonsskilt.

Førbilde av starten på stien på Hødnevollen.

Perspektiv av ny oppholdsplass og nye informasjonsskilt ved starten av stien.

Førbilde av elven tatt fra stien.

Forslag om nytt portalskilt mot elven.

Forslag til mulig plassering av parkeringsplass tilknyttet Hødnevollen, dersom behovet for parkeringsmulighet øker.

Forslag over naturstier i nærområdet som et alternativ til å ferdes lengre inn i landskapsvernområdet.

Innfallsport Skjolden–Mørkridsdalen

FORPROSJEKTRAPPORT

Oslo, 23. januar 2026

Innhold

1.	Innledning.....	3
1.1	Forord.....	3
1.2	Bakgrunn og formål.....	3
1.3	Rammer og føringer.....	3
1.4	Omfang av oppdraget.....	4
2.	Beskrivelse av delområdene.....	5
2.1	Informasjonspunkt Skjolden.....	5
	Dagens situasjon.....	5
	Tiltak.....	5
2.2	Startpunkt Jervane.....	7
	Dagens situasjon.....	7
	Tiltak.....	7
2.3	Startpunkt Hødnevollen.....	10
	Dagens situasjon.....	10
	Tiltak.....	10
2.4	Natursti.....	13
2.5	Nytt toalettbygg.....	14

1. Innledning

1.1 Forord

Rapporten er utarbeidet som en planomtale for forprosjekt for utvikling av Mørkridsdalen som innfallsport til Breheimen nasjonalpark. Formålet er å vurdere helhetlige løsninger som styrker informasjon og tilrettelegging, samtidig som natur- og kulturverdier ivaretas. Arbeidet er gjennomført av Dronninga landskap på oppdrag fra Breheimen nasjonalparkstyre høsten-vinteren 2025-2026.

1.2 Bakgrunn og formål

Mørkridsdalen er en sentral innfallsport til Breheimen nasjonalpark og Mørkridsdalen landskapsvernområde. Området er knyttet til turiststrømmer langs Sognefjellsvegen og Skjolden som knutepunkt. Dagens informasjon og tilrettelegging er fragmentert og til dels utdatert. Nasjonalparkstyret ønsker derfor en helhetlig oppgradering i tråd med merkevarestrategien for Norges nasjonalparker.

Formålet er å utvikle forslag som styrker opplevelseskvalitetene, ivaretar natur- og kulturverdier, styrer ferdsel hensiktsmessig og legger til rette for god informasjon, parkering og eventuelle toalettløsninger. Studien skal danne grunnlag for et senere forprosjekt.

Arbeidet er gjennomført i dialog med oppdragsgiver og berørte aktører og har inkludert oppstartsmøte, befarings- og midtveismøte og sluttpresentasjon.

1.3 Rammer og føringer

Arbeidet gjennomføres innenfor rammen av:

- Gjeldende verneforskrifter for Breheimen nasjonalpark og Mørkridsdalen LVO
- Naturmangfoldloven med tilhørende bestemmelser om skjøtsel og tilrettelegging
- Kulturminneloven
- Kommunale og regionale planer, herunder besøksstrategi og forvaltningsplan for Breheimen nasjonalpark
- Nasjonale føringer for utvikling av innfallsporter, inkludert Miljødirektoratets veiledere og designmanual for Norges nasjonalparker.
- Eventuelle kommunale planer og retningslinjer fra Luster kommune
- Grunneierforhold

1.4 Omfang av oppdraget

Innfallsporten omfatter delområdene:

1. Informasjonspunkt Skjolden
2. Startpunkt Jervane
3. Startpunkt Hødnevollen

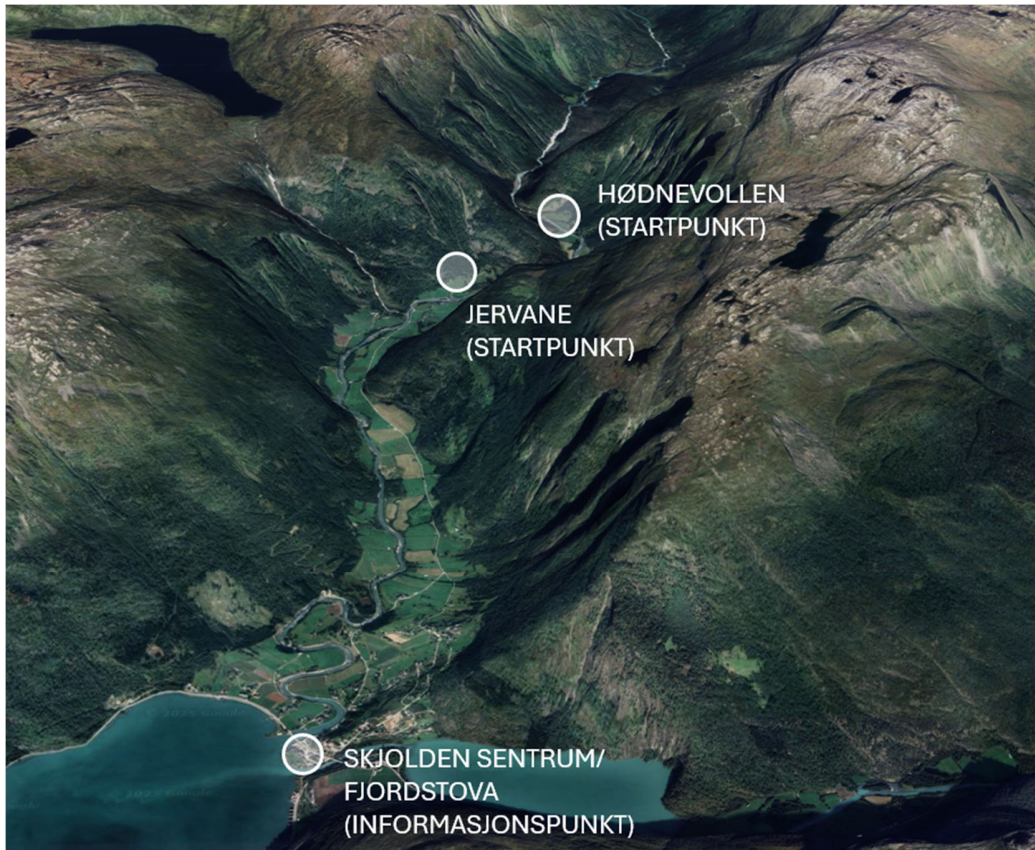

Figure 1 Kartet viser de tre hovedområdene som utgjør Innfallsport Mørkridsdalen

2. Beskrivelse av delområdene

2.1 Informasjonspunkt Skjolden

Dagens situasjon

Skjolden fungerer i dag som informasjonspunkt for Innfallsport Mørkridsdalen. Ved Fjordstova langs Fv55 finnes et sommeråpent informasjonssenter med noe utendørs formidling, blant annet fasadeskilt og enkelte skilt i nærområdet. Videre er det mer informasjon på innsiden, som er tilgjengelig i sommersesongen. Til tross for dette fremstår informasjonen som fragmentert og lite helhetlig. Det er utfordrende for besøkende å oppfatte stedet som et startpunkt for turer inn i Mørkridsdalen. Fraværet av et tydelig visuelt blikkfang, kombinert med utydelig veivisning til selve startpunktet, gjør at området oppleves lite intuitivt, særlig for førstegangsbesøkende.

Tiltak

Det anbefales å styrke Skjolden sentrum som startpunkt for Mørkridsdalen gjennom etablering av et tydelig og inviterende torg som markerer inngangen til området og samtidig fungerer som en sosial møteplass.

Eksisterende turbin fjernes. Det foreslås en plassdannelse omkranset av en lav mur i naturstein som tar opp terrenget mot plassen. Muren får stedvis benkeplater, slik at det er mange sitteplasser. Noen av benkene får ryggstøtte og armlene, slik at de ivaretar krav til universell utforming. I midten av plassen plasseres informasjonsskilt utformet i tråd med nasjonalparkens merkevarestrategi. Skiltene kan ha informasjon om Mørkridsdalen og andre relevante steder og turer. Plassen rammes inn av vegetasjon for å skape et frodigere og mykere uttrykk. Det settes inn en trapp i naturstein som møter fotgjengerovergangen på veien på et øvre nivå mot øst. Det foreslås at dekket på plassen er gjenbrukte betongheller som må tas opp i forbindelse med arbeidene.

For å styrke tilgjengeligheten anbefales mer tydelig skilting fra Fv. 55 mot startpunktet og videre mot Fortun besøkssenter.

Tiltaket vil styrke Skjoldens rolle som innfallsport til Mørkridsdalen og sikre bedre orientering for tilreisende.

Figure 2 Utklipp fra landskapsplan over Informasjonspunkt i Skjolden

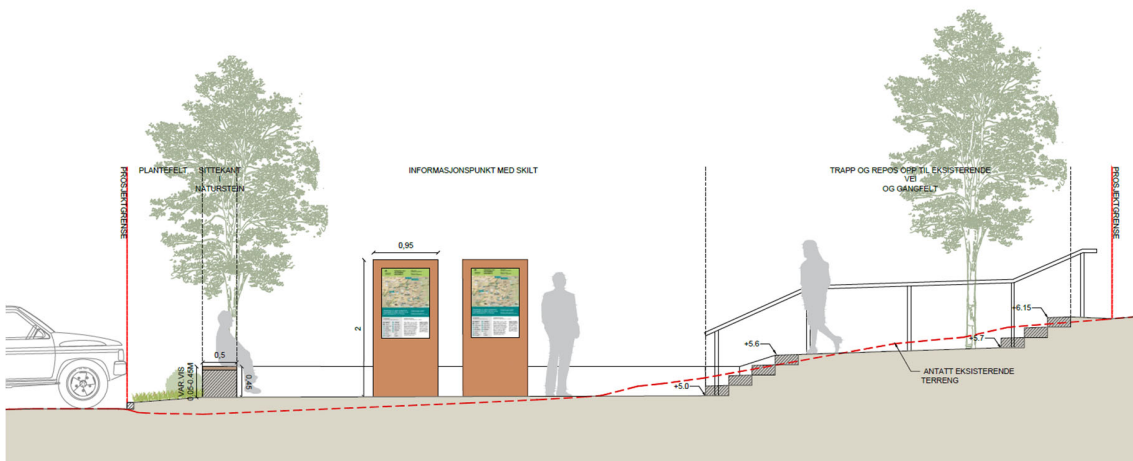

Figure 3 Terrangsnitt gjennom Informasjonspunktet viser at høydene i stor grad beholdes som i dag, men strammes litt opp med en terrangmur og trapp.

2.2 Startpunkt Jervane

Dagens situasjon

Jervane er et mye brukt startpunkt for turer, særlig for cruiseturister som leier sykler for korte turer til blant annet Drivandefossen. Startpunktet består av en stor grusflate som er en parkeringsplass, samt noen skilt. Parkeringsplassen mangler oppmerkede plasser, noe som fører til ustrukturert og lite effektiv bruk av arealet. Uten tilrettelagt sykkelparkering oppstår villparkering av sykler, ofte på en måte som reduserer kapasiteten for bilparkering. Skiltingen fremstår utdatert og lite samordnet. Fraværet av tydelig parkeringsskilting både ved innkjøring og langs avkjøring ved Fv333 gjør det vanskelig for besøkende å finne startpunktet.

Tiltak

Startpunktet tydeliggjøres ved å skape en plassdannelse foran den eksisterende steintrappen, som er starten på turstien. Plassen får natursteinsdekke med heller av bruddskifer og benkebord for opphold. På plassen plasseres informasjonsskilt samlet, i tråd med nasjonalparkens merkevarerstrategi. I nordre del av parkeringsplassen foreslås en terrengmur for å sikre masser og redusere risiko for framtidige utrasinger. Det benyttes naturstein med lokalt opphav, slik at materialiteten passer inn i landskapet. Parkeringsarealet effektiviseres gjennom oppmerking med gatestein i grusdekket.

Det utvikles et eget sykkelparkeringsareal i øst, som er separat fra bilparkeringen. I dette området er det stigende terreng mot nord, så det etableres en terrengmur med lokal naturstein for å ta opp terrenget. Sykkelparkering etableres med skråstilt stativ, slik at parkeringsarealet er mest mulig effektivt.

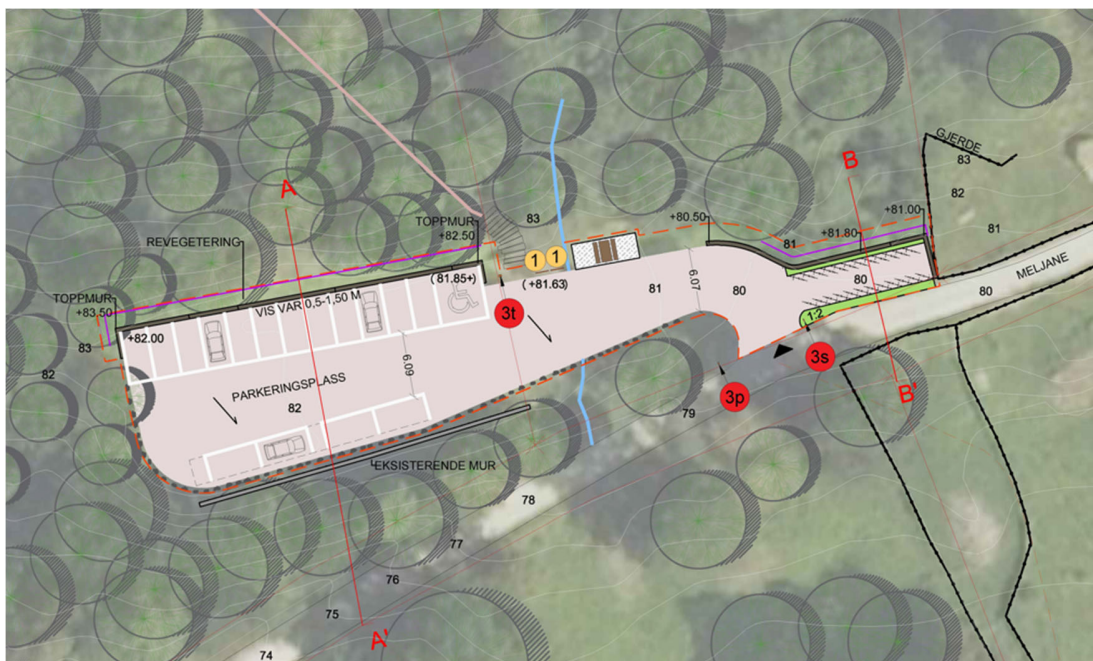

Figure 4 Utklipp fra landskapsplan for Startpunkt Jervane

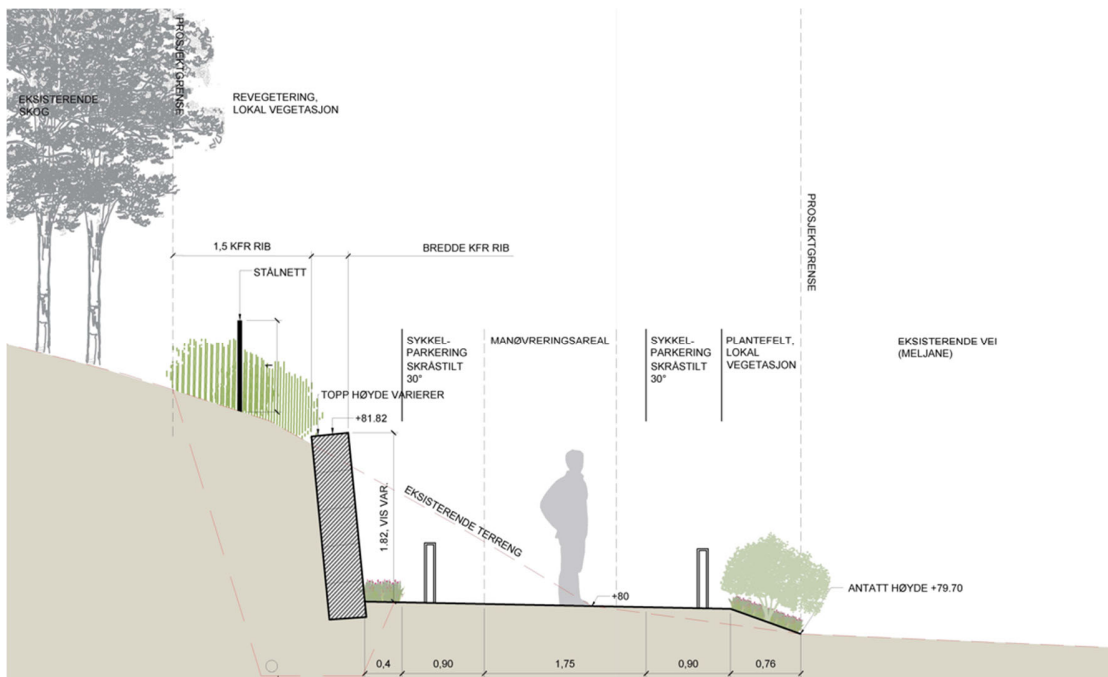

Figure 5 Snitt BB' gjennom området for sykkelparkering på Startpunkt Jervane

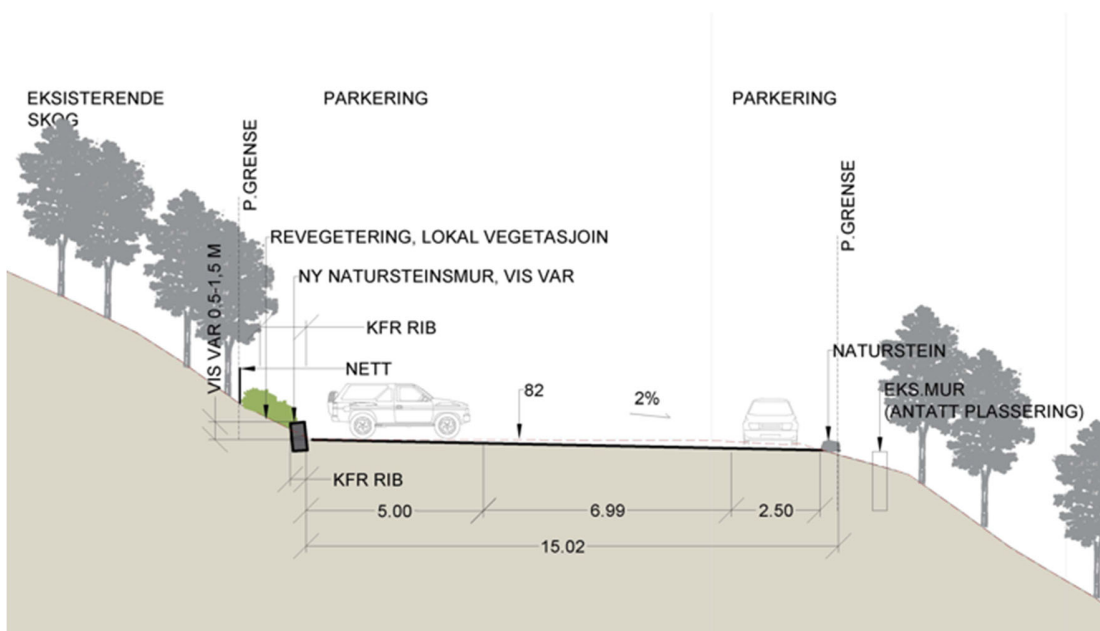

Figure 6 Snitt AA' gjennom bilparkeringen på Startpunkt Jervane

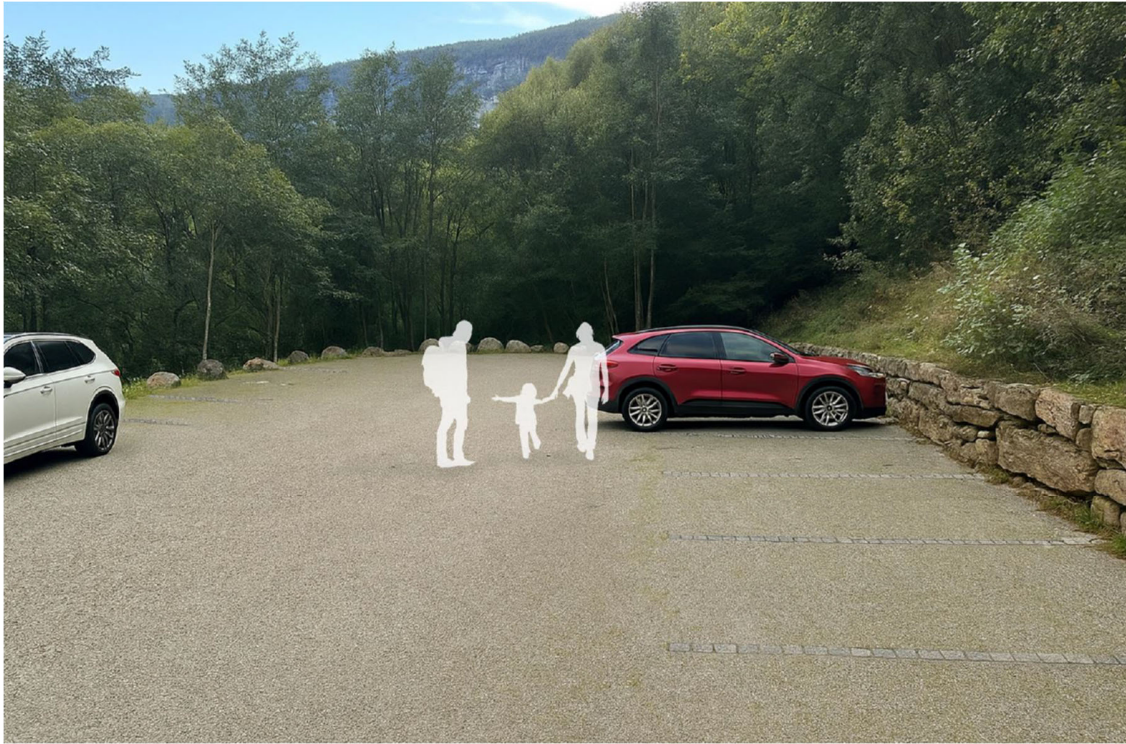

Figure 7 Illustrasjonen viser hvordan parkeringsplassen kan se ut med terrengmur og oppmerkede parkeringsplasser.

2.3 Startpunkt Hødnevollen

Dagens situasjon

Hødnevollen har stort potensial for formidling av natur- og kulturverdier, men dagens situasjon fremstår ustrukturert og lite inviterende. Parkeringsplassen ligger innenfor flere identifiserte fareområder, inkludert soner for snø-, stein-, jord- og flomskred, noe som gir begrensninger på hvilke funksjoner som kan plasseres der. Videre gir omkringliggende terreng begrensninger i areal og utstrekning av området.

Tiltak

På Hødnevollen etableres det et tydelig startpunkt nord på parkeringsplassen, i forkant av turstien. Plassen består av natursteinsdekke, med heller av bruddskifer og oppholdsplass. Her plasseres også informasjonsskilt, i tråd med nasjonalparkens merkevarestrategi, inklusive tydelige påminnelser om båndtvang og andre relevante hensyn. Det foreslås tydelig skilting ved innkjørsel om parkering og campingforbud, og parkeringsforbudsskilt ved saueslusen for å sikre drift av landbrukskjøretøy. Parkeringsplassen strammes opp med oppmerking med gatestein i grusen. Plassdannelsen og parkeringsarealet avgrenses med stabbesteiner i kanten for å redusere kjøring i vegeterte områder. I den vestlige delen av parkeringsplassen bidrar kanten med stabbesteiner også mot å hindre kjøring ut i den bratte skråningen ned mot Mørkridselvi. Kantene av turstien revegeteres for å tydeliggjøre traséen og gi et mer ryddig uttrykk, samtidig hindrer det tråkk utenfor stien. Det er viktig å ikke innføre ny vegetasjon på Hødnevollen, ettersom dette er et område med mye sårbar natur og sårbare arter. Revegetering bør skje med vegetasjon fra plassen, eller ved å samle inn frø fra omkringliggende planter.

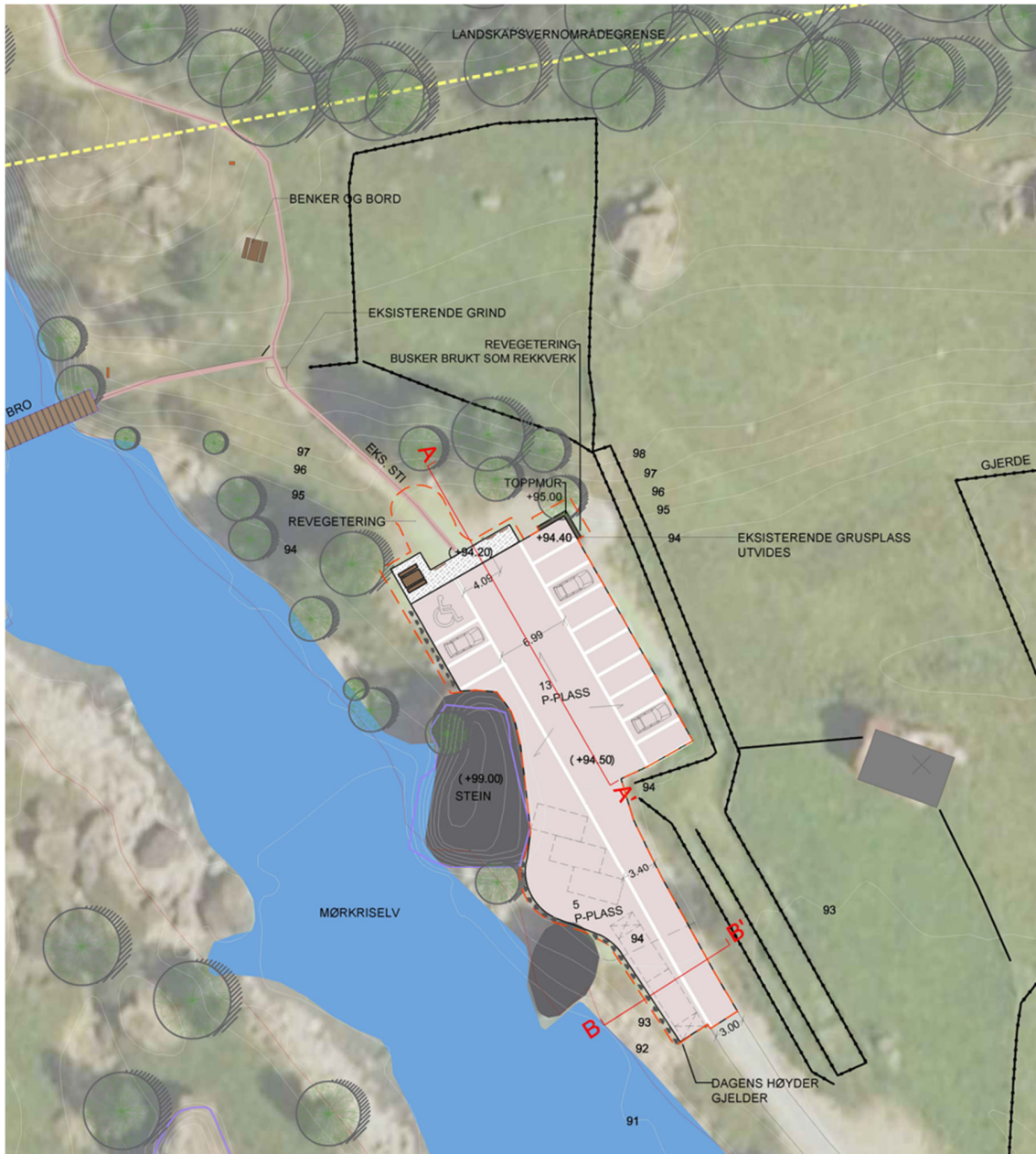

Figure 8 Utklipp av landskapsplanen for Startpunkt Hødnevollen.

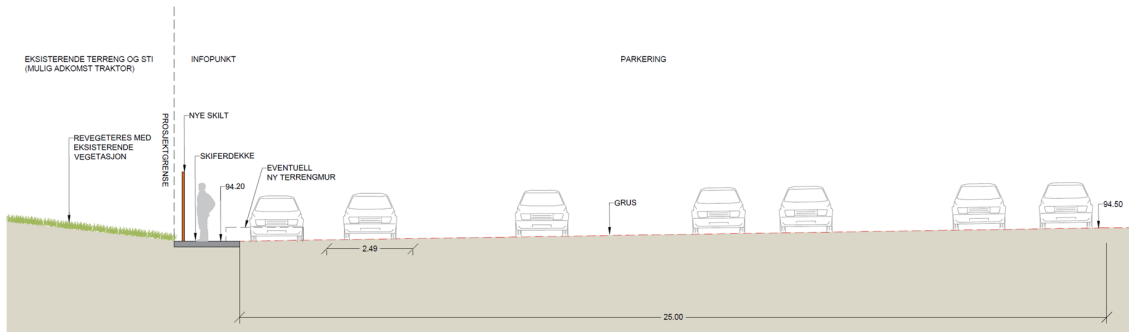

Figure 9 Snitt AA' gjennom parkeringsplassen på Hødnevollen.

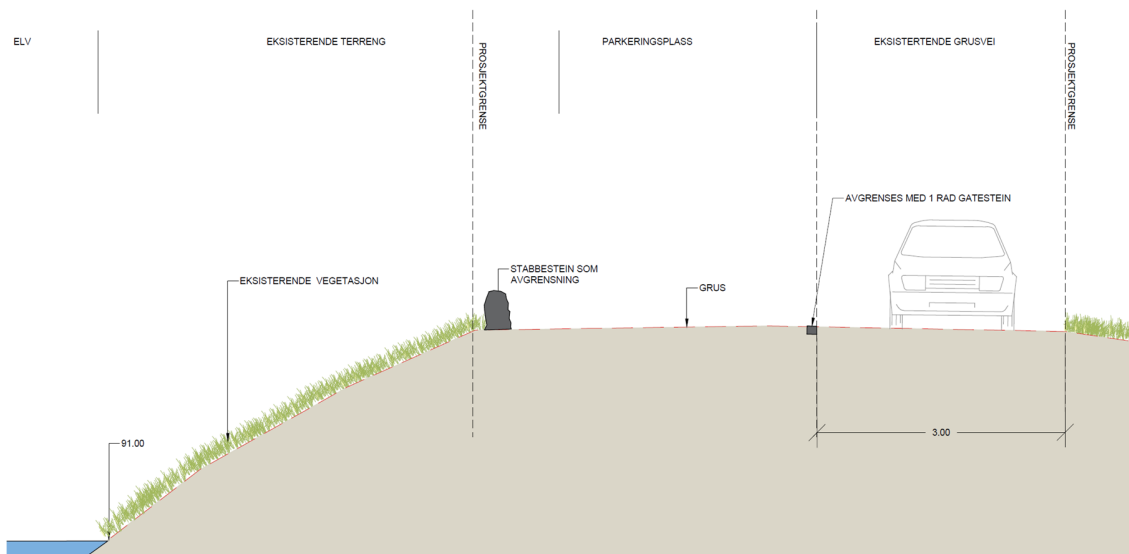

Figure 10 Snitt BB' gjennom kjørevei og parkering på Startpunkt Hødnevollen.

2.4 Natursti

Det foreslås å etablere to nye naturstier – én på Jervane og én på Hødnevollen. Stien på Jervane gir en kort tur fra startpunktet, mens stien på Hødnevollen etablerer en rundtur via eksisterende bruer og tilbake langs veien. Denne kan legges innom Steinhaugen, et historisk stølsområde. Stien vil gi et lett tilgjengelig turtilbud utenfor landskapsvernområdet, bidra til å avlaste sårbare områder og samle ferdselen på robuste traseer.

2.5 Nytt toalettbygg

Det foreslås etablert et nytt toalettbygg som skal betjene turgåere og turister som benytter området. Tiltaket vil bidra til å redusere forsøpling og uønsket avfall i sårbare naturområder og langs turstier.

Toalettbygget plasseres langs Fv 333 og får tilhørende parkerings- og oppholdsareal.

Lokaliseringen gir god tilgjengelighet for både startpunktet ved Hødnevollen og ved Jervane.

Området består i dag av en mindre grusplass.

Tiltaket omfatter oppføring av toalettbygg samt opparbeidelse av et uteareal med avfallsbeholder, frittstående benk og informasjonsskilt med oversikt over området og aktuelle turer. Vest for bygget etableres to ordinære parkeringsplasser og én HC-parkingsplass.

Parkeringsplassene oppmerkes med gatestein. Langs bakkant av grusplassen etableres en kantstein med 0,12 m synlig høyde mot terrenget bak, for å hindre kjøring inn i vegetasjonen.

Arealet bak kantsteinen revegeteres med lokal, stedege vegetasjon.

Toalettbygget utformes som et enkelt og robust bygg for sesongbruk i perioden mai–oktober, og skal dekke krav til universelt utformet WC-løsning (HCWC). Bygget gis et nedtonet arkitektonisk uttrykk tilpasset naturomgivelsene, med trekledning i ubehandlet tre som grånes naturlig over tid. Det integreres benk i bygget, vindu mot skog i nord, overdekket inngangsparti samt et mindre lager for oppbevaring av utstyr. Løsningen skal være driftssikker og kreve minimalt vedlikehold.

Toalettbygget kobles ikke til offentlig vann- og avløpsnett, og etableres med tømmefunksjon.

Tømmefrekvens anslås til 1–3 ganger per sesong, avhengig av bruk. Teknisk løsning, valg av sanitærsystem med innredning samt eventuell infiltrasjonsløsning avklares videre mellom byggherre og entreprenør.

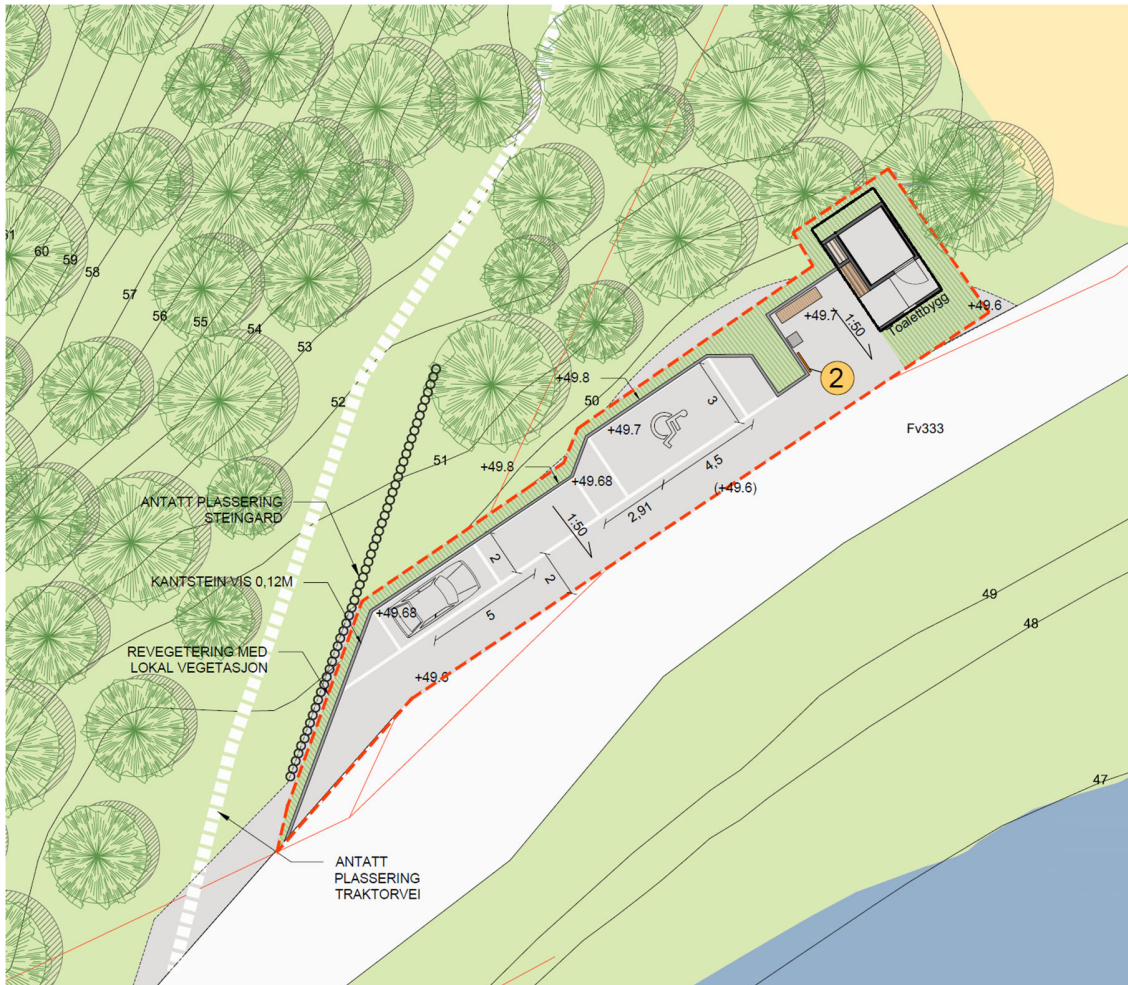

Figure 11 Utklipp fra landskapsplan for toalettområdet

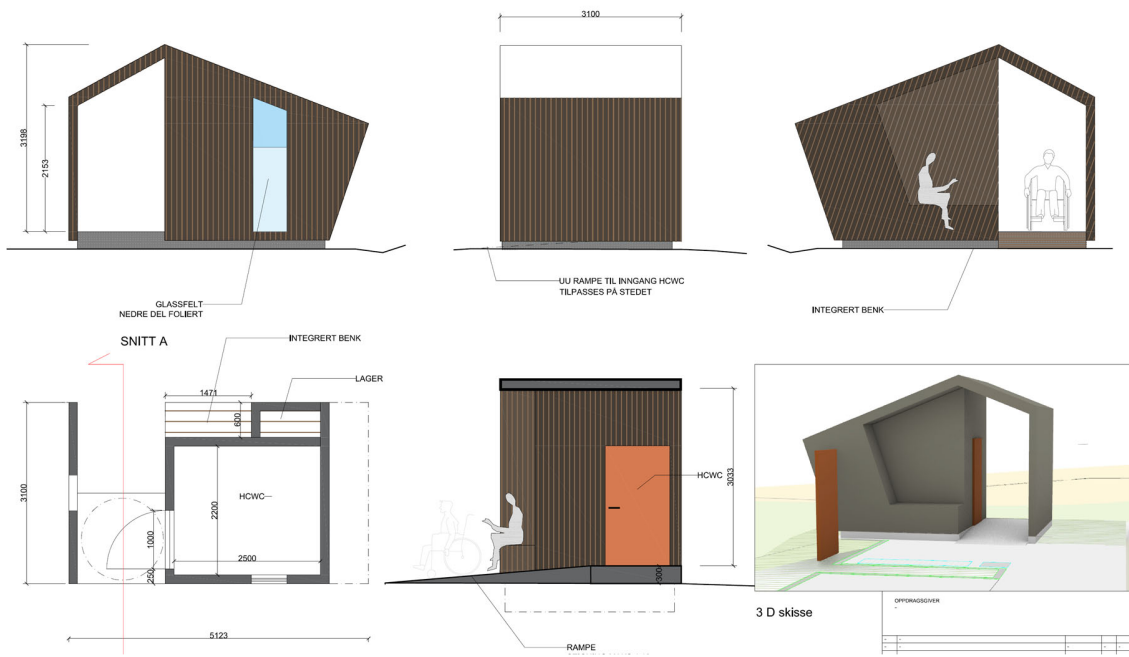

Figure 12 Plan, snitt og illustrasjon av toalettbygget

INNFALLSPORT BREHEIMEN
OG MØRKIDSDALEN

DESIGNPROGRAM

Januar 2026

DRONNINGA LANDSKAP

INNHOOLD

INNLEDNING	3
SKILTING	4
DEKKER	5
GRUS	5
BETONGHELLER	5
GATESTAIN	6
NATURSTEIN	6
MATERIALBRUK	7
MURER / KANTER	7
OPPMERKING AV P-PASSER	7
REKKVERK	8
TRAPPER	8
STABBESTEINER	9
UTSTYR	10
MØBLER	10
SYKKELPARKERING	10
BÅLPANNE	11
AVFALLSBEHOLDER	11
VEGETASJON	12
VEGETASJON I SKJOLDEN SENTRUM	12
VEGETASJON VED VERNEOMRÅDENE	13
TOALETTBYGG	14

INNLEDNING

KORT OM PROSJEKTET

Mørkridsdalen fungerer i dag som en viktig innfallsport til Breheimen nasjonalpark og Mørkridsdalen landskapsvernområde, med sentral beliggenhet nær Skjolden og nasjonal turistveg over Sognefjellet. Området har et stort potensial, men informasjon og tilrettelegging ved startpunktene er i dag utdatert og lite samordnet. Prosjektet har som mål å utvikle Skjolden-Mørkridsdalen som en helhetlig og godt organisert innfallsport. Arbeidet skal gjennomføres med vekt på å ivareta natur- og kulturhistoriske verdier og i tett dialog med berørte parter.

FORMÅL MED DESIGNPROGRAMMET

Designprogrammet gir føringer for utforming av innfallsportene til Breheimen nasjonalpark og Mørkridsdalen landskapsvernområde. Området har et stort potensial, men mangler i dag tydelig skilting og tilrettelegging ved startpunktene for ferdsel.

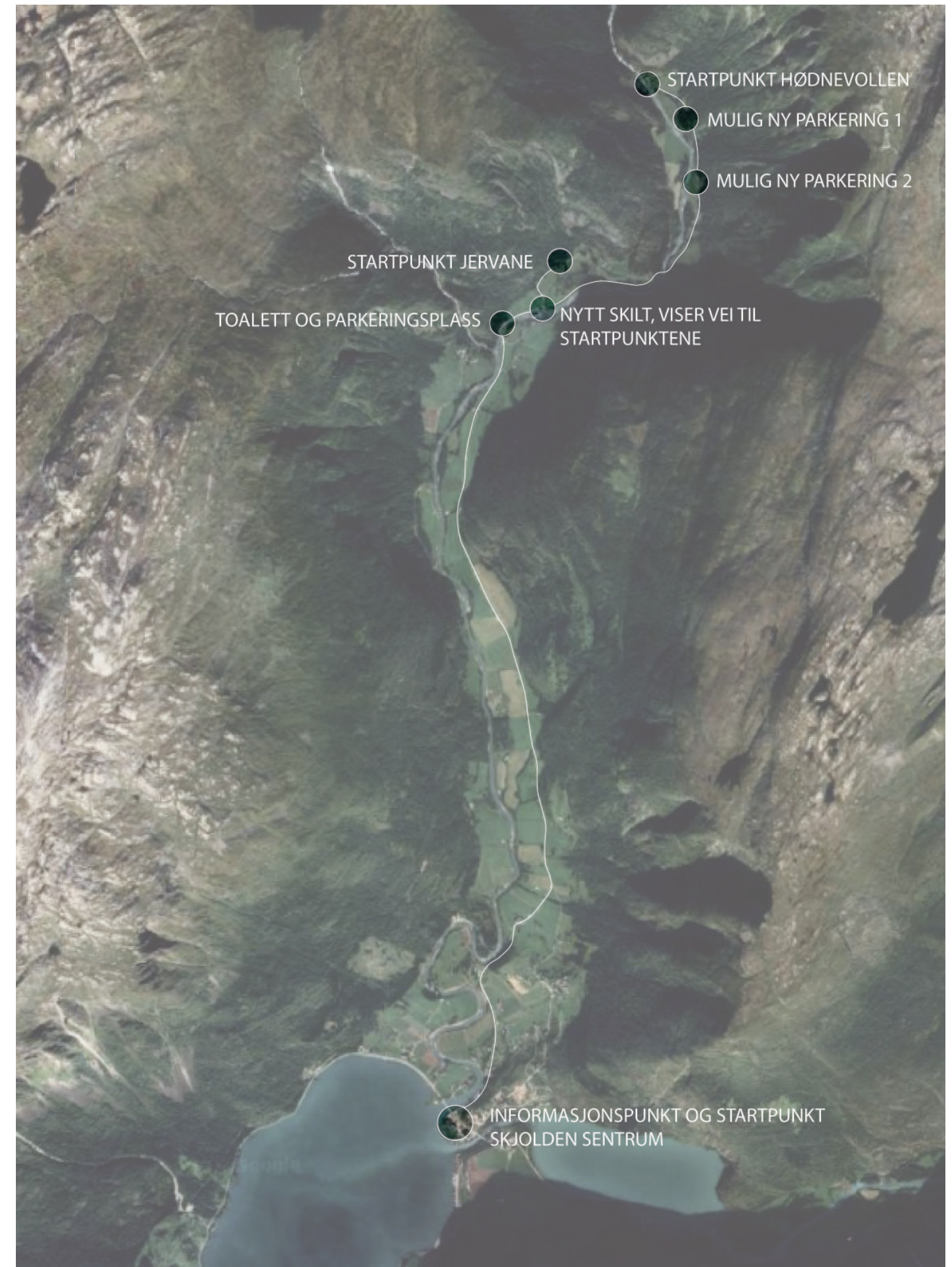
Målet med designprogrammet er å etablere en helhetlig og robust løsning for startpunkter og informasjon, der tiltakene tilpasses landskapet og områdets natur- og kulturverdier.

TILPASNING TIL NASJONALPARKEN OG LANDSKAPSVERNOMRÅDET

Området har sårbare natur- og kulturverdier. Alle inngrep blir lett synlige og må gjøres med omtanke. Det bør brukes lokale materialer i størst mulig grad, både til møblering, revegetering, fyllmasser og dekker. Det må også tas hensyn til drift av beite- og kulturområder i nærområdet. Det er viktig å balansere hensynet mellom sårbar natur og muligheten for å tilrettelegge for en god opplevelse for de aktuelle brukergruppene.

UNIVERSELL UTFORMING

Målet er at prosjektområdene skal tilrettelegges for universell utforming. Kravene til universell utforming må likevel balanseres mot kravene om minst mulig inngrep i kultur- og naturmiljø. Når kryssende hensyn gjør at krav til universell utforming ikke fullt ut kan tilfredsstilles, skal kravene til økt tilgjengelighet likevel ivaretas så langt praktisk mulig.

Illustrasjonen viser tiltakspunktene som utgjør innfallsport Breheimen og Mørkridsdalen

SKILTING

Skilting skal bidra til god orientering, trygg ferdsel og økt forståelse for området, samtidig som landskapsopplevelsen ivaretas. Skiltene skal underordne seg landskapet og ikke dominere viktige siktlinjer eller landskapsrom.

Plassering og utforming av skilting skal følge Norges nasjonalparker skiltsystem. Antall skilt skal holdes på et minimum, og skiltene plasseres kun der det er et reelt behov for informasjon eller veiledning. Skiltene skal fremstå helhetlige og visuelt sammenhengende.

Informasjonstavler foreslås plassert ved innfallsportene i Skjolden sentrum, samt ved startpunktene på Mørkrisdalen og Hødnevollen. Tavlene skal gi kortfattet informasjon om området, turmuligheter og ferdselsregler, og utformes med kart og enkel tekst. Ved startpunkt for stier kan det plasseres mindre informasjonstavler med tydelig veivisning.

Langs stiene kan det benyttes enkle retningsskilt eller stolper i tre for å markere natur- og kulturhistoriske elementer. Slike tiltak skal utføres med varsomhet for å unngå slitasje og nedtråkk i sårbar vegetasjon. Der det er behov, kan diskrete tiltak lede ferdselen og oppfordre til å holde seg på stien.

Skiltene skal være godt synlige, men integrert i landskapet. Fundamentering og innfesting skal utføres skånsomt og tilpasses underlaget. Der det er mulig, settes skilt på berg, og fundament skjules under jord, grus eller vegetasjon.

Alle skilt skal ha et nøkternt og informativt uttrykk, i tråd med gjeldende retningslinjer for nasjonalparkene.

Informasjonsskilt benyttes ved på informasjonspunkt og startpunkt

Opplysningskilt

Opplysningskilt

Norges nasjonalparker skiltsystem består av mange ulike skilt som alle bygger på de samme designprinsippene. De preges av høy kvalitet i materialbruk og utforming. Skiltene skal være lett gjenkjennelige som en del av identiteten til Norges nasjonalparker og kommunisere tydelig, uavhengig av omgivelsene de vises i.

DEKKER

GRUS

Grus benyttes der det i dag finnes grusdekke, og der dette fremstår som et naturlig element i landskapet. Det anbefales bruk av lokal grus med tilsvarende farge og fraksjon som eksisterende dekke. Grusen skal komprimeres godt og ha stabil overflate (anbefalt fraksjon: 0-8 mm) for å sikre god tilgjengelighet, også for rullestolbrukere der dette er aktuelt. Eksisterende grus kan gjenbrukes, og ny grus bør hentes lokalt der det er mulig.

Grusdekke på veien og parkeringsplassen på startpunkt Hødnevollen

Grusdekke på parkeringsplassen på startpunkt Jervane.

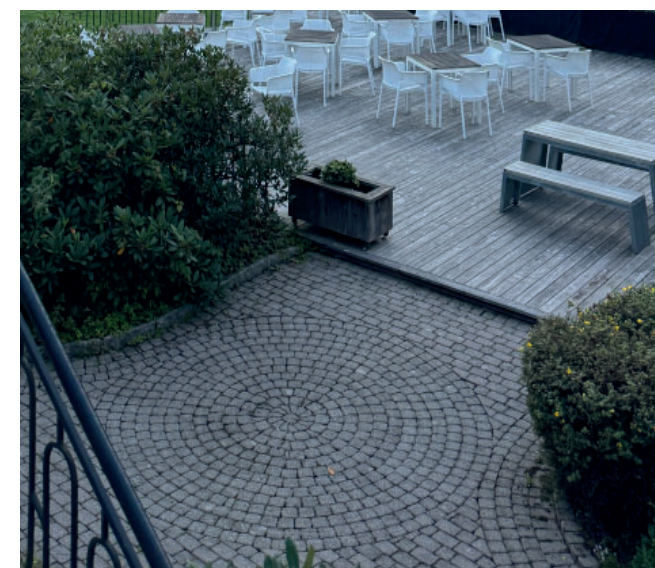
BETONGHELLER

Betongheller er et eksisterende dekke utenfor Fjordstova og Skjolden hotell i Skjolen sentrum. Det eksisterende dekket har ulikt leggemønster på ulike steder. Ved etablering av et nytt informasjonspunkt må betonghellene tas opp i deler av området ved en etablering av en plass, og de kan da gjenbrukes på plassen. Det kan vurderes et annet leggemønster ved informasjonspunktet.

Gatesteinsdekke kan også benyttes som dekke på det nye informasjonspunktet, dersom det ønskes et preg som skiller seg mer fra omkringliggende gangsoner.

Illustrasjon av det nye informasjonspunktet med dekke av betongheller.

Betongheller som er lagt i sirkulært mønster foran Skjolden Hotell

Betonghellene foran Fjordstova som gjenbrukes på det nye informasjonspunktet

GATESTEIN

Det er benyttet dekke av gatestein flere steder i Skjolden sentrum, hovedsakelig for å markere fotgjengeroverganger og gangsoner. Det foreslås å benytte dekke av gatestein på trappen ned til det nye informasjonspunktet. Dette vil skape en visuell sammenheng med eksisterende elementer.

Gatesteinen skal ha tilsvarende materialitet, størrelse og farge som eksisterende dekker i sentrum, og legges på en måte som gir god tilgjengelighet og et helhetlig uttrykk.

Bildet viser smågatestein som er brukt til fotgjengeroverganger i Skjolden sentrum

NATURSTEIN

Naturstein benyttes som dekke på oppholdsplasser og ved informasjonspunkt, der det er ønskelig med et robust og stedstilpasset uttrykk. Steinen legges i grus for å gi et fleksibelt dekke som enkelt kan justeres og vedlikeholdes over tid.

Det anbefales bruk av lokal naturstein med tilsvarende farge og karakter som omkringliggende berg og steinmaterialer. Dette bidrar til at tiltakene fremstår som en naturlig del av landskapet.

Natursteinsdekker benyttes for å markere viktige oppholdssoner og skape tydelige, men diskrete overganger mellom tilrettelagte arealer og omkringliggende terreng. Utforming og leggemønster skal gi god tilgjengelighet og et stabilt underlag der dette er nødvendig.

Innfallspport Elgå i Femundsmarka nasjonalpark har skiferdekke ved skilt-punktet. Foto: Sindre Valan.

Natursteinsdekke (skifer) i bruddstykkemønster.

MATERIALBRUK

MURER / KANTER

Det foreslås murer for å ta opp høydeforskjeller i terrenget, både i Skjolden sentrum, på Jervane og på Hødnevollen. Terrengmurene bør utformes av lokal naturstein, slik at de passer inn i naturen i området. Dette vil også gjøre at grusen og murene som benyttes passer estetisk godt sammen, med samme fargenyanser og materialitet. Murene bør utformes med inspirasjon fra lokal byggeskikk, som natursteinsmurer og steingarder i området. På Jervane og Hødnevollen kan murene ha et naturlig preg, slik at det ser ut som den er bygget med stein man har funnet på plassen. I Skjolden sentrum foreslås en litt strammere type mur med sittehøyde (45-50 cm), gjerne med kun én blokk.

Illustrasjon av terrengmur av naturstein på Jervane.

Bildet viser en natursteinsmur i Skjolden sentrum.

OPPMERKING AV P-PLASSER

Oppmerking av parkeringsplasser skal gjøres med diskrete virkemidler. På grusplassene på Jervane og Hødnevollen og ved toalettbygget foreslås det oppmerking av parkeringsplasser med gatestein. Oppmerking av parkeringsplasser vil gi et tydeligere parkeringsmønster med mindre villparkering, og vil medføre at det er plass til flere på parkeringsplassen. Gatesteinen settes ned i grusen slik at den ikke utgjør noen kant, men går i flukt med bakken. Det foreslås å ha oppmerking kun i ytre halvdel av parkeringen for å gjøre det rimeligere. Det benyttes lokal naturstein, slik at steinen passer inn i området.

Bildet er fra parkering ved Feigum i Luster kommune. Dette er et godt eksempel på bruk av gatestein som oppmerking av parkeringsplasser. Her har vegetasjonen vokst seg noe inn på parkeringen, som gjør at den blir mer en del av naturen og får et mykere uttrykk.

REKKVERK

På toppen av terrengurene på Jervane bør fallhøyden sikres. Stedvis kan vegetasjon anses som tilstrekkelig hinder, men der det er stor fallhøyde (over 0,49 m) bør det sikres ytterligere. Det foreslås et enkelt gjerde med inspirasjon fra landbruksgjerder i det omkringliggende landskapet. Dette er enkle netting-gjerder med strestolp med et enkelt design som lar landskapet og vegetasjonen stå i fokus, samtidig som det sikrer mot ferdsel på uønskede steder.

På informasjonspunktet i Skjolden sentrum er det behov for håndløper langs trappen. Denne bør ha et mer moderne og opparbeidet uttrykk enn gjerdet ved startpunktene. Det bør være en enkel og diskret konstruksjon i metall som ikke tar for mye oppmerksomhet.

Gjerdet har et lett og naturlig uttrykk som passer godt inn i landskapet.

På trappen i Skjolden sentrum foreslås det en håndløper av enkel og diskret utforming

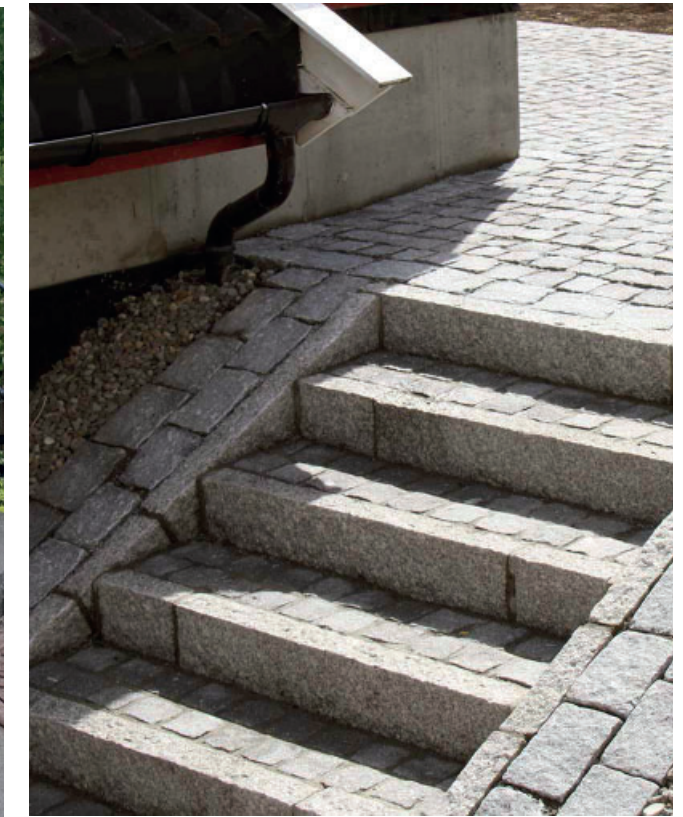
TRAPPER

Det etableres en trapp ved informasjonspunktet i Skjolden sentrum. Trappen fungerer som en snarvei og forbindelse til eksisterende fotgjengerovergang på et øvre nivå. Dette vil sikre en rask og logisk sammenheng med det nye informasjonspunktet. Trappen kan etableres av blokker av naturstein, samme type som benyttes i muren rundt. Eventuelt kan trappen etableres i gatestein, gjerne lokal naturstein, som henger sammen med fotgjengerovergangene i gatestein.

Trappen må følge krav i Tek17 slik at den blir universelt utformet. Den bør ha håndløper på hver side og markeres taktilt.

Trappen kan lages av blokker av lokal naturstein

Trappen kan lages av gatestein av lokal naturstein.

MATERIALBRUK

STABBESTEINER

Stabbesteiner benyttes for å markere overganger mellom parkeringsarealer, stier og omkringliggende terreng. Steinene skal bidra til å styre ferdsel på en tydelig, men lavmælt måte, og samtidig fungere som en fysisk avgrensning uten bruk av rekkverk eller andre dominerende elementer.

Stabbesteinene plasseres med god avstand og uregelmessig rytme, slik at de fremstår som en naturlig del av landskapet. Det anbefales bruk av lokal stein med tilsvarende farge og karakter som omkringliggende berg og steinmaterialer. Plasseringen skal tilpasses terrenget og eksisterende vegetasjon for å redusere behovet for inngrep.

Bildene viser eksempler på bruk av stabbesteiner som avgrensning for bratte skråninger eller kanter. Første bildet er fra startpunkt Jervane og det andre bildet er fra Reisa nasjonalpark i Troms.

UTSTYR

MØBLER

Møbler plasseres ved oppholdsplasser og informasjonspunkt der det er naturlig for besøkende å ta pauser eller orientere seg. Utformingen skal være enkel, robust og tilpasset stedets karakter, slik at møblene understøtter landskapsopplevelsen uten å dominere omgivelsene.

Materialbruk bør primært være tre og stål, med overflater som tåler vær, slitasje og lite vedlikehold. Møblene skal ha en nøktern utforming og plasseres med omtanke for siktlinjer, tilgjengelighet og bruk av området.

SYKKELPARKERING

Sykkelparkering etableres ved Startpunkt Jervane og plasseres i tilknytning til parkerings- og oppholdsarealer. Løsningene skal være funksjonelle og enkle i bruk, samtidig som de fremstår diskrete og godt integrert i omgivelsene.

Sykkelparkeringen utføres i materialer og med formspråk som harmonerer med øvrig møblering og tiltak i området. Plassering skal bidra til ryddige ankomstsoner og hindre uønsket parkering i terreng og vegetasjon.

Bildet viser eksempel på bord og benk som kan brukes på startpunktene, her fra startpunkt Jervane.

Eksempel på benke som kan stå ved toalettbygget.

Eksempel på benkeplate som festes på topp av mur, både med og uten ryggstøtte og armlene.

Sykkelparkering i cortenstål.

BÅLPANNE

Det foreslås oppholdsområde med bålpanne på Hyrnevollen og Jervane. Disse bør plasseres på skiferdekket, slik at den ikke står direkte på vegetasjon, og kan være brannfarlig. Bålpanne kan være i cortenstål, slik at materialiteten henger sammen med skilt i cortenstål.

Bildet viser eksempel på bålpanne i cortenstål fra innfallsporten i Øvre Pasvik nasjonalpark

AVFALLSBEHOLDER

Det foreslås avfallsbeholder ved toalettbygget. En samlet plass for avfall kan bidra til mindre forsøpling i de nærliggende naturområdene. Avfallsbeholderen bør være robust og fundamenteres godt, slik at den står stabilt i vær og vind. Avfallsbeholderen bør være av en materialitet og uttrykk som passer inn med de andre materialene i området, som er cortenstål og treverk.

Eksempler på avfallsbeholdere i cortenstål med treverk og cortenstål. Referansebilder fra Kos design.

VEGETASJON

VEGETASJON I SKJOLDEN SENTRUM

I Skjolden sentrum er det et parkmessig preg med mye plenarealer, enkelte trær og noen partier med busker, spesielt potentilla. I dette området er det mindre sårbare arter, og derfor ikke like viktig å benytte vekstjord og torv fra stedet.

Den nye plassen bør få et opparbeidet preg med parkmessig vegetasjon. Det foreslås ny beplantning av bunndekkende stauder og busker og noen nye trær.

TRÆR

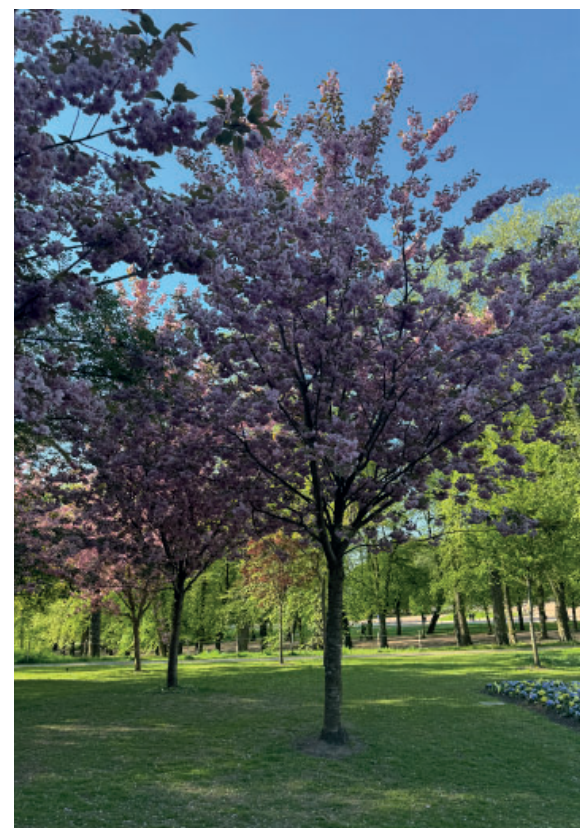
Av trær foreslås det frukttrær, som er typisk for Luster kommune. Det kan benyttes for eksempel morell, som får en nydelig blomstring, og er et blikkfang på våren. Det kan for eksempel benyttes arter som får store avlinger av bær, for eksempel Morell (*Prunus avium*) 'Dønnisens Gule' og 'Ulster', og kirsebær (*Prunus cerasus*) 'Stevnsbær'. Alternativet er trær som gir fargefull blomstring og har stor pryddverdi, for eksempel Tokyokirsebær (*Prunus x yedoensis*).

BUNNDEKKENDE PLANTER

Av bunndekkende planter foreslås det å benytte Prydstorkenebb (*Geranium x magnificentum*) som får blåfiolette blomster i juli-august blandet med Rosestorkenebb (*Geranium macrorrhizum*) som får rosa blomster i juni-juli. Dette vil gi en lang blomstringssesong. Storkenebb er villige bunndekkende planter som krever lite skjøtsel.

PORTAL

Det etableres en portal ved inngangen til plassen. Portalen plantes til med klatreroser, og vil bli et vakkert blikkfang som leder inn til informasjonspunktet.

Tokyokirsebær (*Prunus x yedoensis*)

Morell (*Prunus avium*)

Rosestorkenebb blomstrer i de tidlig på sommeren.

Prydstorkenebb har en utbredt vekst og får en kraftig blomstring sent på sommeren.

VEGETASJON VED VERNEOMRÅDENE

Mørkridsdalen har svært høy verdi for biologisk mangfold. Området rommer stor artsrikdom, flere sjeldne og rødlistede arter og et uvanlig bredt spekter av naturtyper. Naturverdiene henger særlig sammen med samspillet mellom topografi, klima og langvarig kulturpåvirkning.

Sentrale kvaliteter er høyproduktive skoglier, varmekrevende alm-lindeskog og partier med tørrbakkevegetasjon. Det er også registrert et rikt mangfold av vedboende sopper, samt flere – til dels svært sjeldne – sørlige og varmekjære lav- og mosearter knyttet til gamle edelløvtrær. Blant de åpne vegetasjonstypene utmerker tørrbakker og rasmarker seg spesielt. Slike miljøer kan ha stor variasjon og stedvis innslag av sjeldne arter, ofte i form av frodige høgstaudeenger. På overordnet nivå anbefales det derfor at døde trær i størst mulig grad får bli liggende som en naturlig del av økosystemet.

Ved tilrettelegging innenfor landskapsvernområdet skal det i størst mulig grad benyttes lokale, stedeegne arter og masser. Arter uten naturlig tilhørighet må ikke innføres, da de kan spre seg, svekke det lokale artsmangfoldet og i verste fall utkonkurrere verneverdige arter.

VEKSTTORV OG JORD

Ved inngrep, som flytting/etablering av sti eller utgraving for konstruksjoner, kan torv og vegetasjonsdekke tas opp og gjenbrukes som plantedekke på steder med tilsvarende vekstforhold. På denne måten kan både vegetasjon og mindre trær flyttes, forutsatt at tilstrekkelig rotsystem følger med.

Underlaget der torven legges bør være løst og åpent, slik at røttene kan vokse ned og etablere seg. Arbeidet utføres helst vår eller høst, utenom den mest intensive vekstsesongen.

Der jordflaten blir åpen, bør lokal jord brukes til terrengreparering. Stedegent humus- og løsmasselag inneholder en «frøbank» av lokale arter som bidrar til naturlig revegetering med planter som hører hjemme på stedet.

BUNNDEKKERE

Torv med planter kan hentes fra nærområdet. Det anbefales å ta utgangspunkt i engvegetasjon i nærliggende kulturmark, som ofte inneholder flere typer gras, starr og stauder som vokser naturlig i området. Det kan også hentes ulike lyngarter fra området like ovenfor parkeringsplassen.

Lyng og gras ovenfor parkeringsplassen på Hødnevollen. Planter kan hentes fra disse områdene og replantes utenfor stabbesteinensavgrensningen på parkeringsplassen.

Høgstaudeeng, som er typisk i området, gir en frodig blomstring i ulike farger. Mange av disse artene er verdifulle og truede arter, og kan brukes utenfor stabbesteinavgrensningen på parkeringsplassen.

TOALETTBYGG

FUNKSJON

Toalettbygget skal bidra til å redusere belastningen på den sårbare naturen ved de to startpunktene, blant annet ved å avlaste forsøpling og uønsket bruk av omkringliggende arealer. Bygget skal utformes og tilrettelegges slik at det er universelt utformet og tilgjengelig for alle brukergrupper.

FORM OG MATERIALBRUK

Form og materialbruk ved innfallsportene skal fremstå som enhetlig i hele området og tilpasses lokale forhold. En konsekvent materialbruk er viktig både for å sikre en helhetlig visuell opplevelse og for å forenkle drift og vedlikehold over tid.

Det anbefales bruk av materialer med naturlig egenfarge, da dette bidrar til at tiltakene lettere tilpasses landskapet. For bygg foreslås trevirke som gråner naturlig over tid og gir et dempet og stedstilpasset uttrykk. Det skal legges vekt på gode, trinnfrie overganger til bygg som er tilrettelagt for universell utforming.

Fundamenter og enkle konstruksjoner utføres i betong. Galvaniserte konstruksjonsdeler, som for eksempel stolpesko, kan der det er hensiktsmessig kles inn med trevirke for å gi et mer helhetlig og nedtonet uttrykk.

Den arkitektoniske hovedideen skal ta utgangspunkt i naturen på stedet og i nasjonalparkens egenart. Formålet er å utforme et anlegg som på best mulig måte fremhever og tydeliggjør verneformålet og verneverdiene. Uttrykket skal være nøkternt og tilbaketrukket, slik at tiltakene ikke overdøver eller svekker opplevelsen av nasjonalparken.

Det foreslås en enkel konstruksjon i treverk, med fokus på robusthet, varighet og landskapstilpasning.

Illustrasjonen viser forslag til materialitet og utforming av toalettbygget.

TEGNFORKLARING

- PROSJEKTGRENSE
- EIENDOMSGRENSER
- ANTATT EKSISTERENDE HØYDER
- NYE HØYDER
- EKS. KOTER, EKKV. 1M
- NYE KOTER, EKV 1M
- ASFALT
- EKSISTERENDE BETONGSTEIN - GJENBRUKES
- GATESTEIN
- EKSISTERENDE TRÆR
- NYTT TRE
- BUNNDEKKENDE PLANTER
- NYTT GRESSDEKKE
- NATURSTEINSTRAPP
- MUR/SITTEKANT I NATURSTEIN
- BENK / SITTEFLATE AV TREVERK
- TRAPPEVANG
- HÅNDLØPER
- INNGANG

NYE SKILT

- **2** MELLOMSTORT INFORMASJONSSKILT, 950X2000MM

KOMMENTARER:

- FORSLAGET ER BASERT PÅ KARTGRUNNLAG.
- TERRENG BØR INNMÅLES FØR DETALJPROSJEKT
- FOR SNITT AA', SE TEGNING L201

-					
-					
-					
Rev.	Beskrivelse	Dato	Utarb.	Kontr.	Godkj.
		Original format A3	Fag	Landskap	
INNFALLSPORT SKJOLDEN- MØRKRIDSDALEN		Tegningens filnavn -			
INFORMASJONSPUNKT SKJOLDEN		Planfase Forprosjekt			
LANDSKAPSPLAN		Målestokk 1:250 (A3)			
DRONNINGALANDSKAP		Dato 23.01.2026	Utarbeidet MWT	Kontrollert MMO	Godkjent RMO
Dronningens gate 22 0154 Oslo TF: 40 62 64 22	e-post: post@dronninga.com www.dronninga.com	Oppdragsnr. 734	Tegningsnr. L001	Rev.	

OPPRISS AA', 1:50

PLANHENVISNING 1:500

-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
Rev.	Beskrivelse	Dato	Utarb.	Kontr.
		Original format	Fag	Godkj.
		A3	Landskap	
		Tegningens filnavn		
		-		
		Planfase		
		Forprosjekt		
		Målestokk		
		1:50 (A3)		
DRONNINGALANDSKAP	Dato	Utarbeidet	Kontrollert	Godkjent
Dronningens gate 22 0154 Oslo	23.01.2026	MMS	MMS	RMO
e-post: post@dronninga.com www.dronninga.com	Oppdraget:	Tegningens:		Rev.
	734	L201		

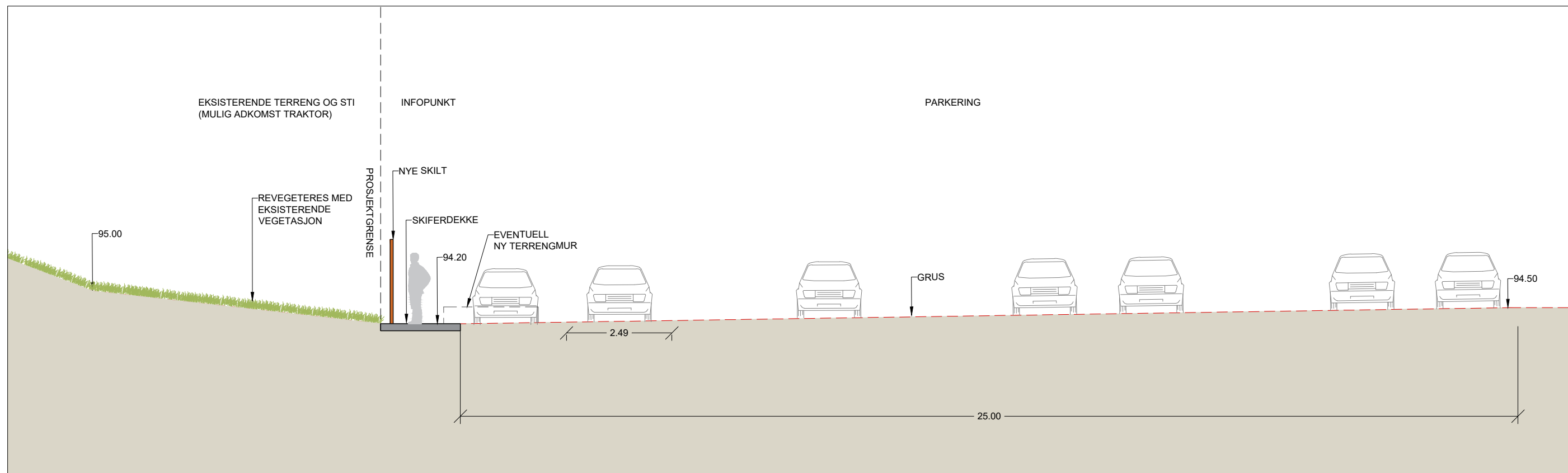

TEGNFORKLARING

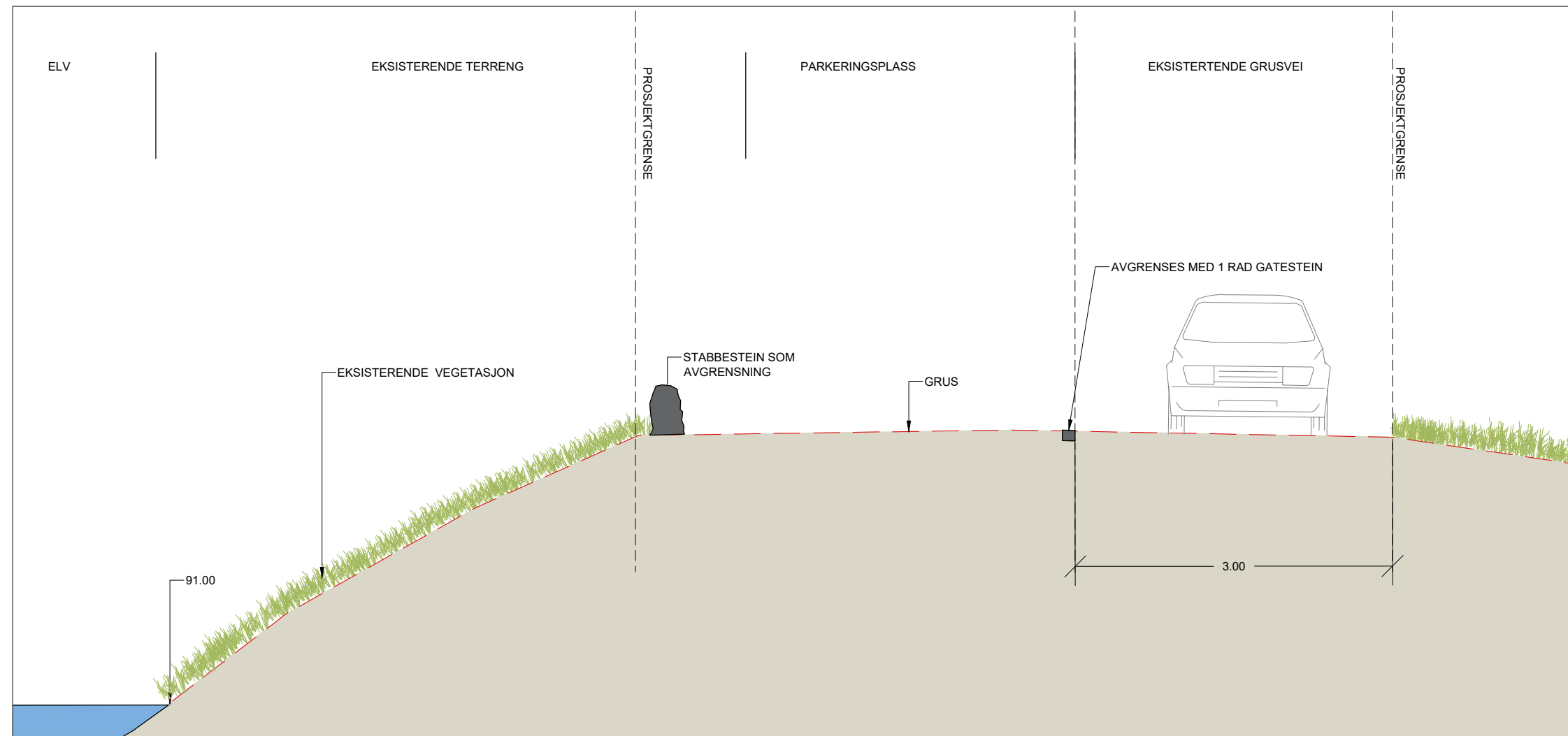
- PROSJEKTGRENSE
- LANDSKAPSVERNOMRÅDEGRENSE
- EIENDOMSGRENSER
- EKS. KOTER, EKV. 1M
- NYE KOTER, EKV. 1M
- GJERDE
- NY STØTTEMUR I NATURSTEIN
- EKSISTERENDE STI
- SKIFERDEKKE, LOKAL STEIN
- GRUS
- REVEGETERING, LOKAL VEGETASJON
- REVEGETERING, LOKAL VEGETASJON, HEKK
- EKSISTERENDE TRÆR
- BENKEBORD
- STABBESTEIN
- BILPARKERINGER: 12 Plasser
AVGRENSES MED 1 RAD AV STORGATESTEIN
- HC PARKERINGER: 1 Plass
AVGRENSES MED 1 RAD AV STORGATESTEIN
- MULIG PARKERINGSPLASS-TILLEGG
5 Plasser
- FALLPIL
- NYE SKILT, FOR TYPE SE SKILTPLAN L004**
- -
- -
- -
- -
- -
- EKSISTERENDE SKILT SOM FLYTTES**
- - DNT SKILT

KOMMENTARER:
 - FORSLAGET ER BASERT PÅ KARTGRUNNLAG.
 - TERRENG BØR INNMALES FØR DETALJPROSJEKT
 - FOR SNITT AA', SE TEGNING L203

Rev.	Beskrivelse	Dato	Utarb. Fag	Kontrollert	Godkjent
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
Original format A3		Tegningens filnavn -		Landskap	
INNFALLSPORT SKJOLDEN- MØRKRIDSDALEN		Planfase Forprosjekt		Målestokk	
STARTPUNKT HYRNEVOLLEN LANDSKAPSPLAN		1:500 (A3)			
DRONNINGALANDSKAP		Dato 23.01.2026	Utarbeidet VBE	Kontrollert MMS	Godkjent RMO
Dronningens gate 22 0154 Oslo Tlf. 40 62 64 22		Oppdragsnr. 734	Tegningnr. L-003	Rev.	

SNITT AA', 1:100

SNITT BB', 1:50

Rev.	Beskrivelse	Dato	Utlarb. Fag	Kontrollert	Godkjent
-	-	-	-	-	-
Original format A3		Tegningsnavn Landskap			
INNFALLSPORT SKJOLDEN- MØRKRIDSDALEN		Planfase Forprosjekt		Målestokk	
STARTPUNKT HYRNEVOLLEN SNITT AA'-BB'		1:100/50			
DRONNINGALANDSKAP Dronningens gate 22 0154 Oslo Tlf. 40 62 64 22		Dato 23.01.2026 Oppdragsnr. 734	Utarbeidet VBE Tegningsnr. L203	Kontrollert MMS Godkjent RMO	Rev.

TEGNFORKLARING

- PROSJEKTGRENSE
- LANDSKAPSVERNOMRÅDEGRENSE
- NYE SKILT
 - 1 STORT INFORMASJONSSKILT, 1250x2000 MM
 - 2 MELLOMSTORT INFORMASJONSSKILT, 950x2000 MM
- 3b OPPLYSNINGSSKILT, 250x1500 MM
BÅNDTVANG
- 3c OPPLYSNINGSSKILT, 250x1500 MM
CAMPING FORBUDT
- 3p OPPLYSNINGSSKILT, 250x1500 MM
PARKERING FORBUDT
- 4 SKRÅSTILT SKILT, 520x1197 MM
INFO STEINGARD
- 5 STORT PORTALSKILT, 800x2000 MM
- EKSISTERENDE SKILT SOM FLYTTES
 - 6 DNT SKILT

-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
Rev.	Beskrivelse	Dato	Utlarb. Fag	Kontrollert Godskj.
		Original format A3	Landskap	
INNFALLSPORT SKJOLDEN- MØRKRIDSDALEN				Tegningens filnavn
STARTPUNKT HYRNEVOLLEN				Planfase Forprosjekt
SKILTPLAN				Målestokk 1:500 (A3)
DRONNINGALANDSKAP		Dato 23.01.2026	Utlarbeidet VBE	Kontrollert MMO
Dronningens gate 22 0154 Oslo e-post: post@dronninga.com Tlf. 40 62 64 22 www.dronninga.com		Oppdragsnr. 734	Tegningnr. L-003-1	Godkjent RMO
				Rev.

TEGNFORKLARING

- PROSJEKTGRENSE
- LANDSKAPSVERNOMRÅDEGRENSE
- EIENDOMSGRENSER
- EKS. KOTER, EKV. 1M
- NYE KOTER, EKV. 1M
- EKSISTERENDE BEKK
- SAUEGJERDE
- GJERDE
- EKSISTERENDE STEINTRAPP
- EKSISTERENDE MUR (PLASSERING ANTATT)
- NY STØTTEMUR I NATURSTEIN
- EKSISTERENDE STI
- SKIFERDEKKE, LOKAL STEIN
- GRUS
- REVEGETERING, LOKAL VEGETASJON
- NYE BUNNDEKKENDE PLANTER, LAVE BUSKER
- EKSISTERENDE TRÆR
- BENKEBORD
- STABBESTEIN
- SYKKELPARKERING: 24 PLAGSER
- BILPARKERINGER: 16 PLAGSER AVGRENSES MED 1 RAD AV STORGATESTEIN
- HC PARKERINGER: 1 PLAGS AVGRENSES MED 1 RAD AV STORGATESTEIN
- FALLPIL

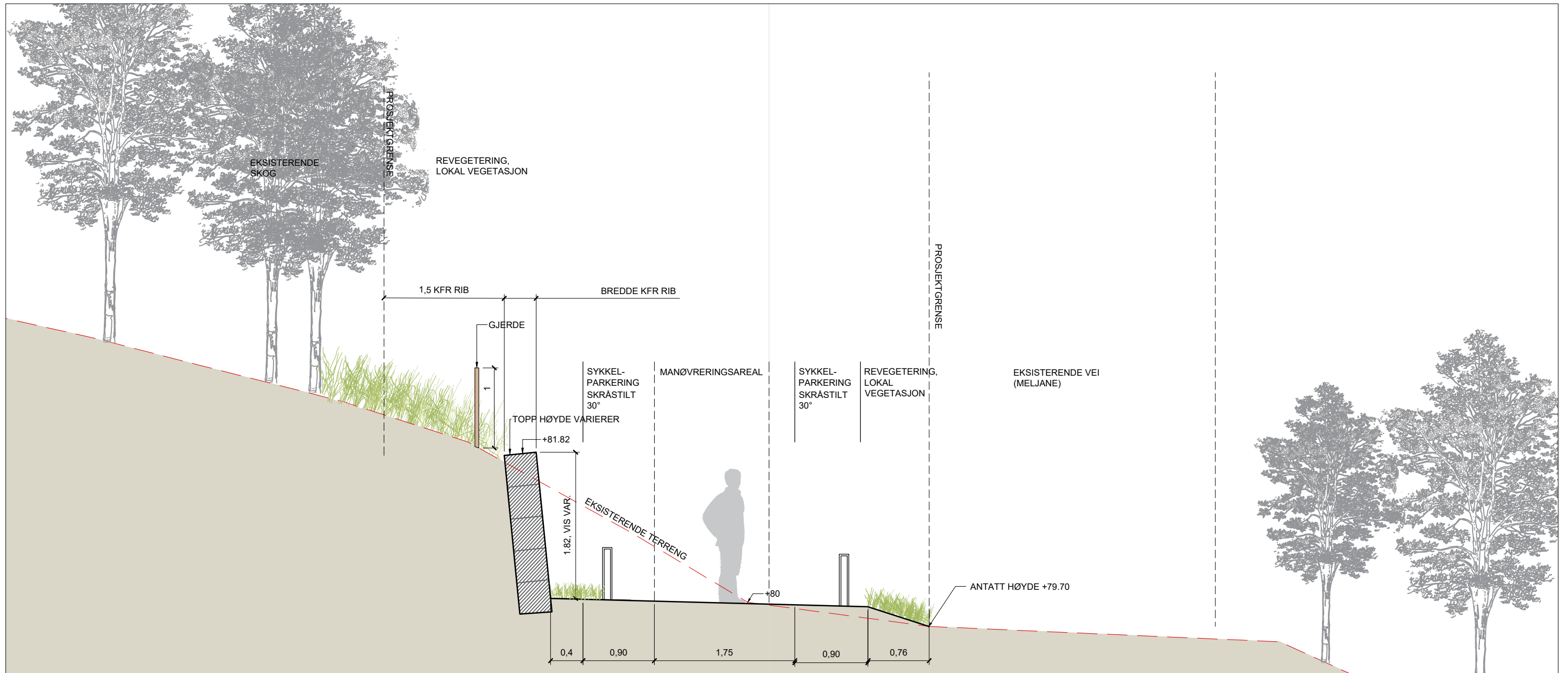
NYE SKILT

- **1** STORT INFORMASJONSSKILT, 1250x2000 MM
- **3s** OPPLYSNINGSSKILT, 250x1500 MM SYKKELPARKERING
- **3p** OPPLYSNINGSSKILT, 250x1500 MM BILPARKERING
- **3t** OPPLYSNINGSSKILT, 250x1500 MM TUR INFO

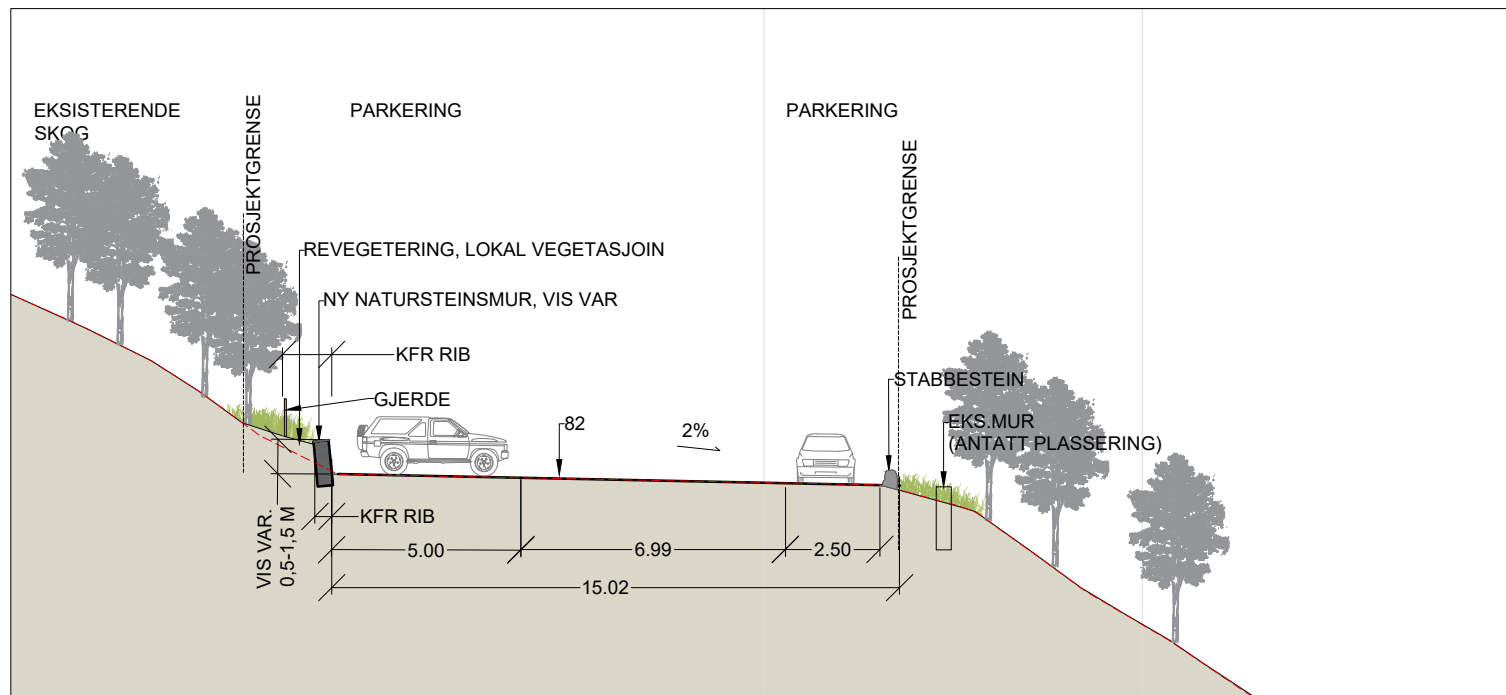
KOMMENTARER:

- FORSLAGET ER BASERT PÅ KARTGRUNNLAG.
- TERRENG BØR INNMÅLES FØR DETALJPROSJEKT
- FOR SNITT AA' OG BB', SE TEGNING L202

Rev.	Beskrivelse	Dato	Utarb.	Kontr.	Godkj.
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
Original format A3		Landskap			
Tegningens filnavn					
Planfase Forprosjekt					
Målestokk					
STARTPUNKT JERVANE LANDSKAPSPÅN		1:500 (A3)			
DRONNINGALANDSKAP		Dato	Utarbeidet	Kontrollert	Godkjent
Dronningens gate 22 0154 Oslo Tlf. 40 62 64 22		23.01.2026	VBE	MMS	RMO
e-post: post@drønninga.com www.drønninga.com		Oppdragnr.	Tegningsnr.	Rev.	
		734	L002		

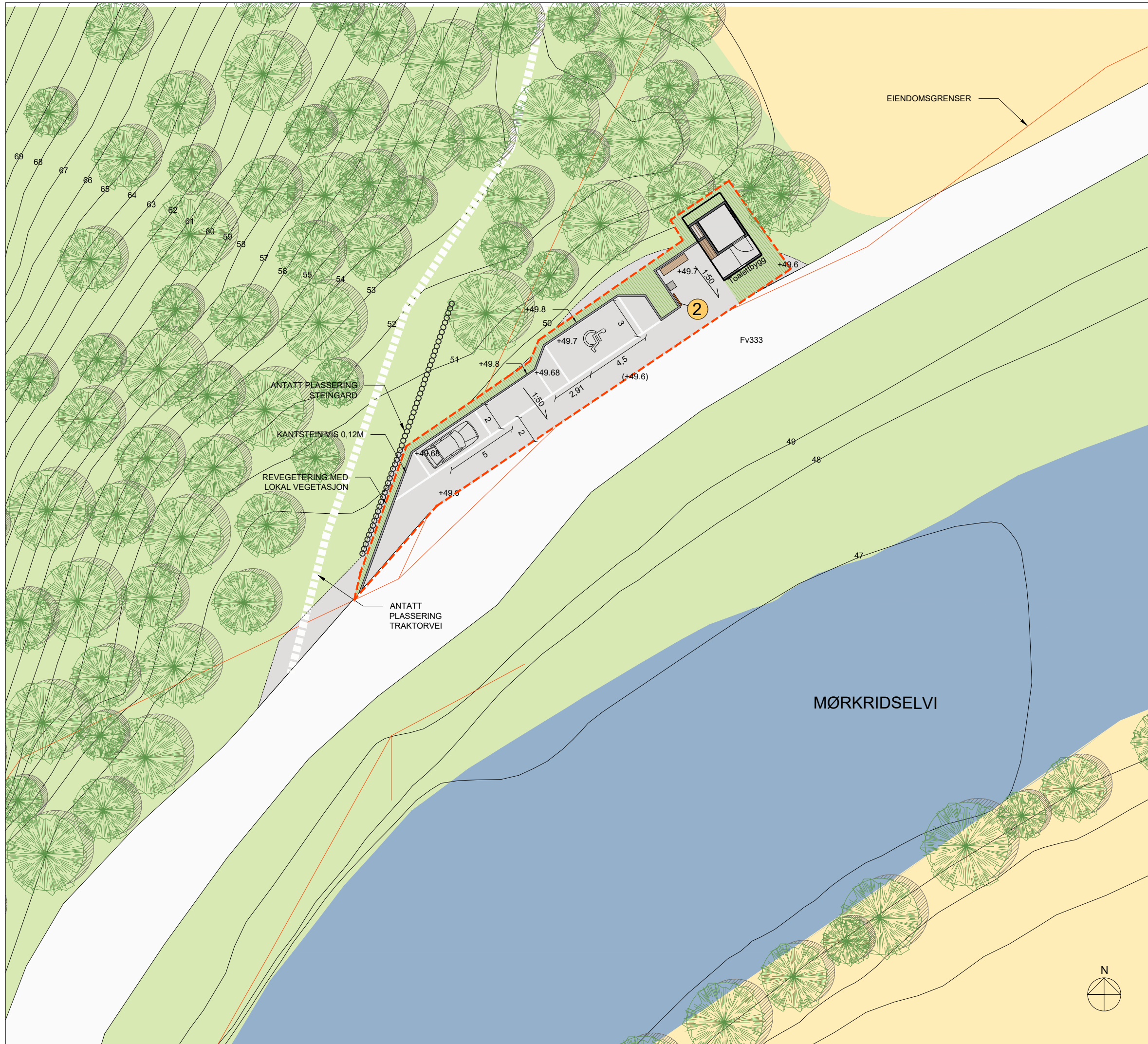
SNITT BB', 1:50

SNITT AA', 1: 200

Rev.	Beskrivelse	Dato	Utarb.	Kontr.	Godkj.
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
INN FALLSPORT SKJOLDEN- MØRKRIDSDALEN		Original format	Fag	Landskap	
		Tegningens finavn			
		Planfase	Forprosjekt		
		Målestokk			
STARTPUNKT JERVANE SNITT AA', BB'		1: 50/ 200			
DRONNINGALANDSKAP Dronningens gate 22 0154 Oslo Tlf. 40 62 64 22		Dato	Utarbeidet		
		23.01.2026	VBE	MMS	RMO
		Oppdragsnr.	Tegningsnr.		
		734	L202		

TEGNFORKLARING

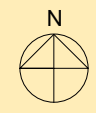
- PROSJEKTGRENSE
- EIENDOMSGRENSER
- ANTATT EKSISTERENDE HØYDER
- NYE HØYDER
- EKS. KOTER, EKV. 1M
- GRUS
- ASFALT
- EKSISTERENDE TRÆR
- DYRKA MARK
- EKSISTERENDE VEGETASJON
- REVEGETERING MED LOKAL VEGETASJON
- ELV
- KANTSTEIN
- AVFALLSBEHOLDER
- BENK
- FALLPIL
- ANTATT PLASSERING EKSISTERENDE TRAKTORVEI

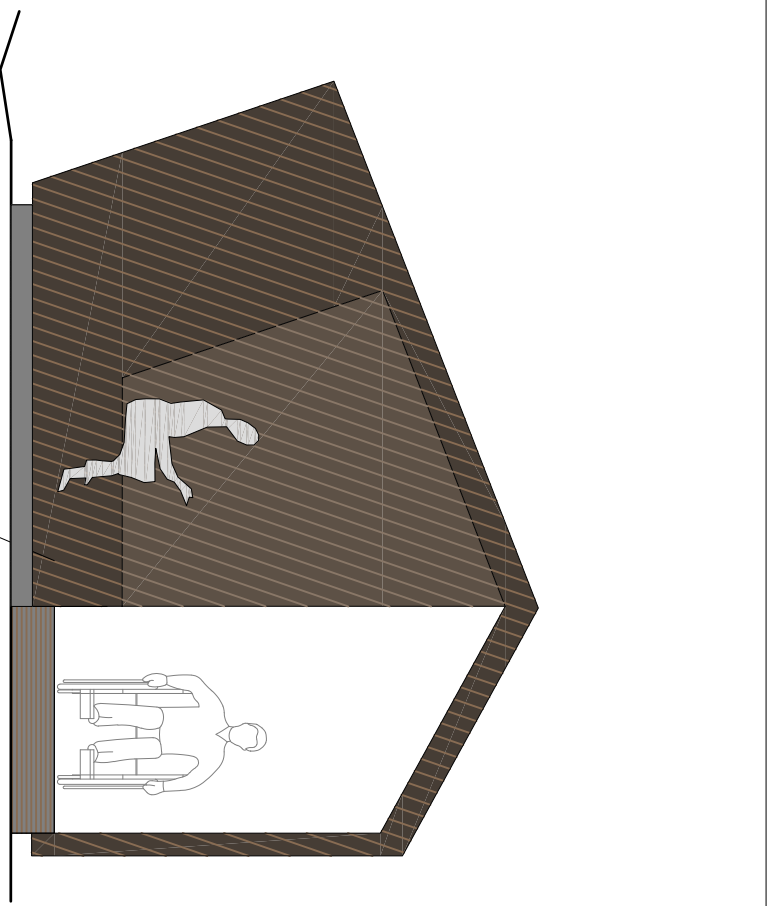
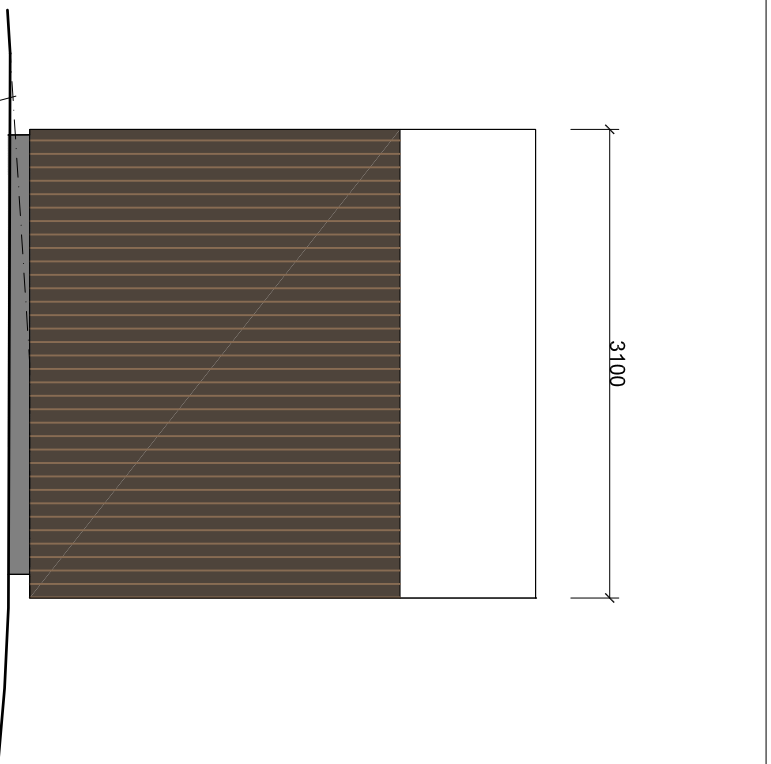
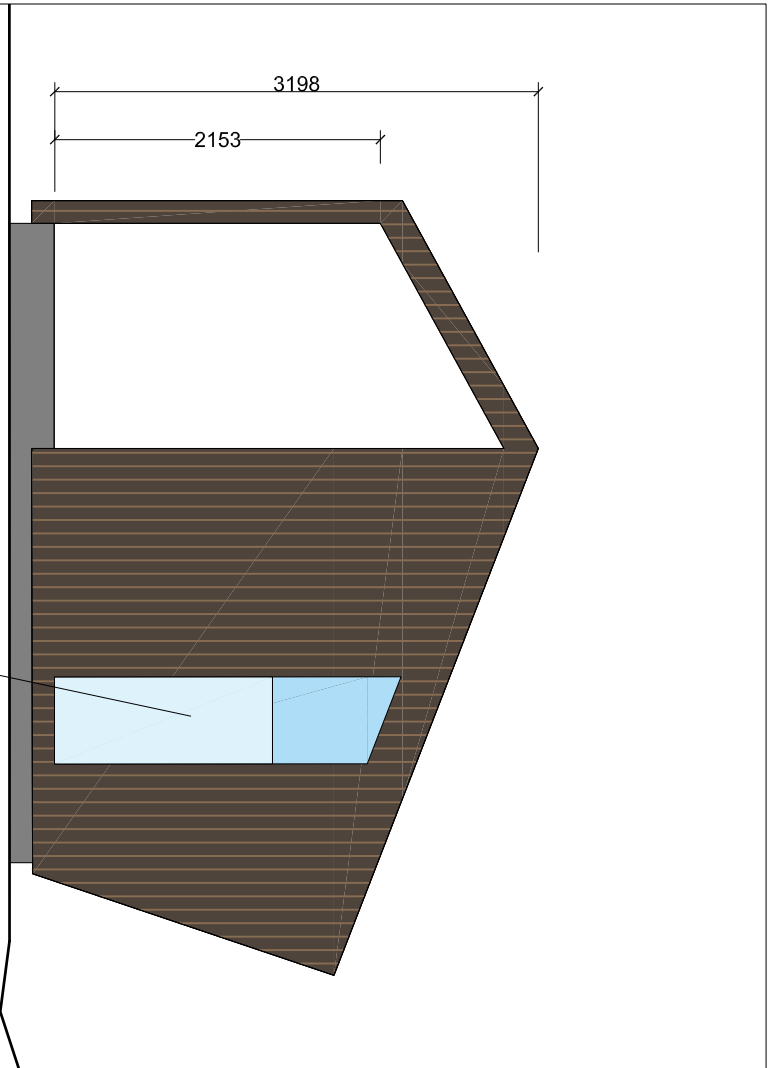
NYE SKILT

- ② MELLOMSTORT INFORMASJONSSKILT, 950x2000 MM

KOMMENTARER:
 - FORSLAGET ER BASERT PÅ KARTGRUNNLAG.
 TERRENG BØR INNMÅLES FØR DETALJPROSJEKT

	-	-	-	-	
	-	-	-	-	
	-	-	-	-	
Rev. Beskrivelse	Dato	Utarb.	Kontr.	Godkj.	
Original format A3	Tegningens filnavn -	Fag Landskap			
INNFALLSPORT SKJOLDEN- MØRKRIDSDALEN					
Planfase Forprosjekt					
TOALETOMRÅDET LANDSKAPSPLAN					
Målestokk 1:250 (A3)					
DRONNINGALANDSKAP		Dato 23.01.2026	Utarbeidet MWT	Kontrollert MMS	Godkjent RMO
Dronningens gate 22 0154 Oslo TF. 40 62 64 22	e-post: post@dronninga.com www.dronninga.com	Oppdragsnr. 734	Tegningsnr. L004	Rev.	Rev.

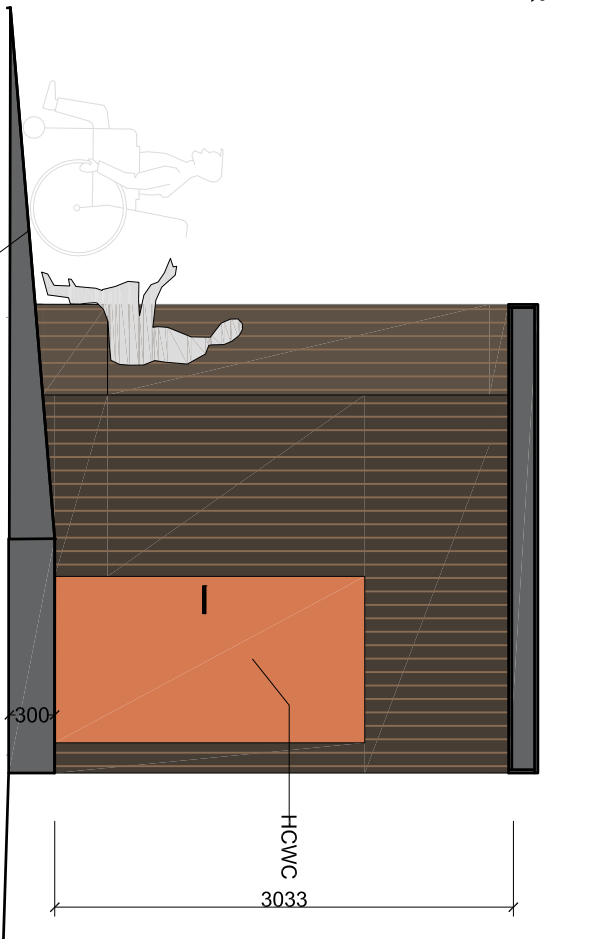
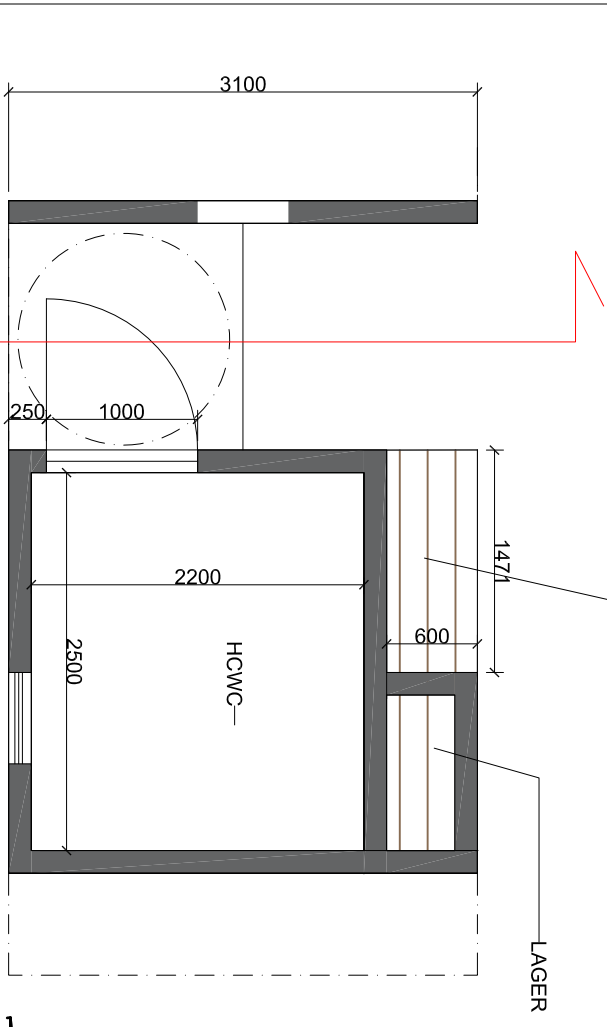
GLASSFELT
NEDRE DEL FOLIERT

SNITT A

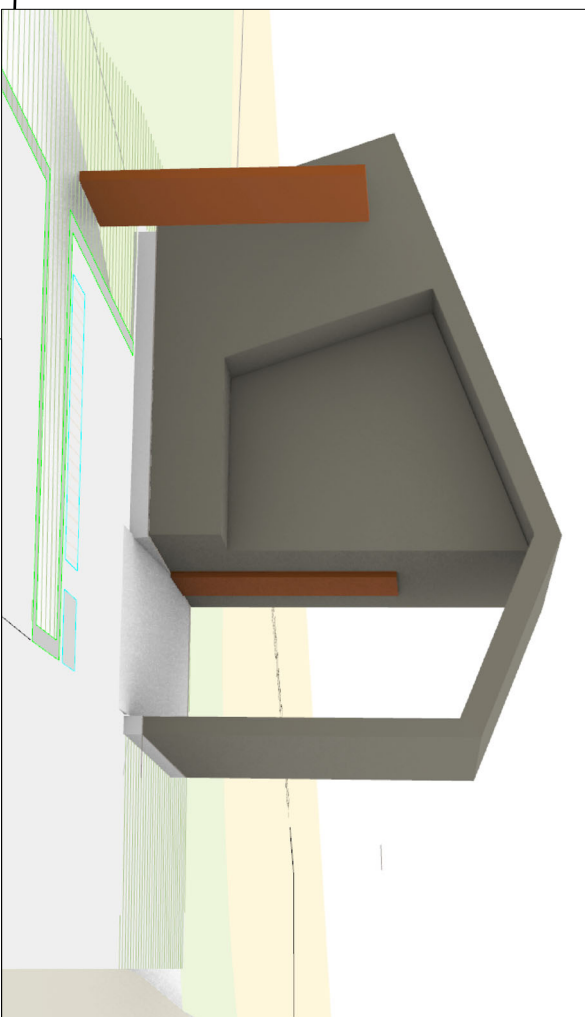
INTEGRERT BENK

UJ RAMPE TIL INNGANG HCWC
TILPASSES PÅ STEDET

INTEGRERT BENK

3 D skisse

OPPDRAAGSGIVER

Rev.	Beskrivelse	Dato	Opprørt formål	Utvalgt formål	Utvalgt kontr. Reg.
-	-	-	A3	Landskaps	-
<p>INNFAKSPORT -</p> <p>TYPETOALETT ILLUSTRASJON TYPE C</p> <p>Målestokk: 1:100</p>					

SNITT A

PLAN TYPETOALETT TYPE C 1:50

SNITT A-A

DRONNINGMÅL ANDSKAP	Dato: 20/01/2028	Landskaps	Godkjent
0154 - 0481	678	L-303	Rev.
www.dronningmaalandskap.com			

INNFALLSPORT Breheimen-Mørkriddalen						
Utarbeidet av Dronninga landskap						
Dato:	23.jan.26					
Fase:	Forprosjekt					
Forutsetninger:						
Se tegninger L001-L004						
Skilt: kun arbeid er medtatt, ikke innkjøp og transport						
Rigg og byggeledelse er ikke inkludert						
Teknisk infrastruktur for toalettbygg, EL, VA og infiltrasjonsanlegg er ikke inkludert						
Priser er basert på Norsk prishåndbok samt erfaringsmessige priser						
MVA er ikke inkludert						

Informasjonspunkt Skjolden sentrum						
ETABLERINGSKOSTNADER						
0.1 RIVING, GRUNNARBEID, TERRENGARBEID						
		Enhet	Mengde	Enhetspris	SUM	Kommentar
	Riving og bortkjøring av eksisterende skilt	RS	2	kr 1 000	kr 2 000	
	Riving og bortkjøring av turbin	RS	1	kr 10 000	kr 10 000	
	Opptaking av vegetasjon i arealer som skal revegeteres, antatt dybde 5 cm	m2	55	kr 150	kr 8 250	Grus legges til side for gjenbruk
	Opptaking og mellomagring av betongheller til gjenbruk	m2	140	kr 400	kr 56 000	Renses ved behov
	Bortkjøring av betongheller som ikke skal gjenbrukes	m3	56	kr 300	kr 16 800	
	Opptaking og mellomagring av bærelag og forsterkning antatt dybde 0.3	m3	40	kr 100	kr 4 000	
	Bortkjøring av ubrukte masser	m3	15	kr 100	kr 1 500	
	Utgraving til ny plass	m3	300	kr 400	kr 120 000	Massen gjenbrukes lokalt til å jevne ut grusdekke
	Sum terrengarbeid				kr 218 550	
2.0 VEIER OG PLAGSER						
	Støttemur av lokal stein, inntil 0,5 m høyde	lm	23	kr 2 500	kr 57 500	Bredde 0,5 m
	resetting dekke av gatestein/betongheller, gjenbruk	m2	56	kr 3 000	kr 168 000	Inkluderer steinleveranse, forarbeid og legging, lokal leverandør
	Dekke av smågatestein, med opsjon betongheller, inkl. forsterknings-/bærelag	m2	5	kr 2 500	kr 12 500	
	Sum veier og plasser				kr 238 000	
3.0 KONSTRUKSJONER						
	Granitt-trapp	m	12,8	kr 6 000	kr 76 800	Inkluderer steinleveranse, forarbeid og legging, lokal leverandør
	Taktil merking av trapp	RS	1	kr 30 000	kr 30 000	
	Håndløper	m	7,2	kr 3 000	kr 21 600	Inkluderer leveranse og montering
	Kantstein 120X250	m	75	kr 2 500	kr 187 500	
	Sum konstruksjoner				kr 315 900	
4.0 VEGETASJON						
	Vegetasjon, trær	stk	3	kr 15 000	kr 45 000	Flytting av eksisterende små trær vurderes. Inkluderer vekstjord
	Vegetasjon, bunndekkende planter	m2	75	kr 1 000	kr 75 000	Flytting av eksisterende vegetasjon vurderes. Inkluderer vekstjord
	Vegetasjon, plen	m2	15	kr 200	kr 3 000	Flytting av eksisterende vegetasjon vurderes. Inkluderer vekstjord
	Sum vegetasjon				kr 123 000	
5.0 UTSTYR						
	Benker, montert på mur	m	10	kr 6 000	kr 60 000	Inkluderer montering
	Infoskilt mellomstort	st	3	kr 15 000	kr 45 000	
	Montering av nye skilt langs FV55	stk	2	kr 15 000	kr 30 000	Antatt kostnad
	Montering av nye skilt, offisielt skiltprogram	stk	3	kr 3 000	kr 9 000	skilt leveres separat, kostnad kan for jansammenheng og montering
	Sum utstyr				kr 144 000	
	Sum ENTREPRISEKOSTNAD				kr 1 039 450	
	Rigg og drift		5 %		kr 51 973	
	Uforutsett		30 %		kr 311 835	
	ENTREPRISESUM MED UFORUTSETT				kr 1 403 258	

DRIFTSBUDSJETT (årlig)						
0.1 DRIFT						
		Enhet	Mengde	Enhetspris	SUM	Kommentar
	Renhold torg	RS	1	kr 1 500	kr 1 500	Feiing, søppelplukk, spyling
	Snøbrøyting og strøing	RS	1	kr 2 000	kr 2 000	Avhengig av vinter
	Justering/resetting av betongheller	RS	1	kr 1 500	kr 1 500	Setninger, frost
	Mindre reparasjoner mur/trapp/kantstein	RS	1	kr 1 500	kr 1 500	Slitasje, frost
	Drift og vedlikehold av skilt	RS	1	kr 1 000	kr 1 000	Tilsyn, vask, utskifting av smådeler, oppretting etter vind, mindre reparasjoner.
	Vedlikehold av benker	RS	1	kr 1 500	kr 1 500	Tilsyn, vask, utskifting av deler
	Skjøtsel av trær og busker	RS	1	kr 800	kr 800	Beskjæring, etablering
	Skjøtsel av plen og bunndekkere	RS	1	kr 1 200	kr 1 200	Luking, klipping
	Erstatning av døde planter	RS	1	kr 1 500	kr 1 500	Ved behov
	DRIFTSSUM				kr 12 500	

DETALJPROSJEKTERING FOR ALLE OMRÅDER						
			Timer	Timepris	SUM	Kommentar
	Prosjekteringsledelse		50	kr 1 100	kr 55 000	
	Landskapsarkitekt/Arkitekt		250	kr 1 100	kr 275 000	
	RIB (konstruksjon)		50	kr 1 100	kr 55 000	
	RIE/lysdesigner		20	kr 1 100	kr 22 000	Kan vurderes for Informasjonspunkt Skjolden
	SHA		10	kr 1 100	kr 11 000	
	Sum ENTREPRISEKOSTNAD				kr 418 000	
	Uforutsett		15 %		kr 62 700	
	DRIFTSSUM				kr 480 700	

Startpunkt Jervane						
ETABLERINGSKOSTNADER						
1.0 RIVING, GRUNNARBEID		Enhet	Mengde	Enhetspris	SUM	Kommentar
Riving og bortkjøring av eksisterende skilt		stk	2	kr 1 000	kr 2 000	
Opptaking og mellomlagring av eks. grus, antatt dybde 20 cm		m3	145,00	kr 200	kr 29 000	Grus legges til side for gjenbruk
Sum riving, grunnarbeid					kr 31 000	
2.0 TERRENGARBEIDER						
Utgraving, for nytt skiferdekke (dybde 40 cm)		m3	4	kr 200	kr 800	Massen gjenbrukes lokalt til å jevne ut grusdekke
Utgraving til buskfelt (dybde 60 cm)		m3	18	kr 60	kr 1 080	
Utgraving til støttemur sykkelparkering (ca. 50-180 cm)		m2	48	kr 200	kr 9 600	
Utgraving til støttemur bilparkering (ca. 50-150 cm)		m2	80	kr 200	kr 16 000	
Vekstjord til lavebusker, bunndekkende planter 60 cm		m2	78	kr 100	kr 7 800	
Utgraving terreng og uttrauing for å få plass til sykkelparkeingsareal ANTATT		m3	11	kr 200	kr 2 200	
Utgraving til nytt bærelag og forsterkning under nye grus arealer (ca. 30 cm) inkl. mellomlagring		m3	48	kr 200	kr 9 600	
Sum terrengarbeid					kr 47 080	
3.0 VEIER OG PLAGSER						
Forsterkningslag/bærelag 30 cm (under dekke av naturstein)		m3	2,10	kr 300	kr 630	
Forsterkningslag/bærelag 30 cm (under nye grusarealer)		m3	13	kr 300	kr 3 900	
Dekke av naturstein, skifer (under piknik bord)		m2	15	kr 3 500	kr 52 500	Inkluderer steinleveranse og arbeid
Grusdekke		m2	53	kr 200	kr 10 600	2 slitelag 0-4, 4-8
Resetting av mellomlagret grus (kjøresterk) - lokale masser (gjenbruk av grus)		m2	727	kr 100	kr 72 700	
Sum veier og plasser					kr 140 330	
4.0 KONSTRUKSJONER						
Støttemur av naturstein rundt sykkelparkering. Høyde varierer 50-180 cm		m	26	kr 2 000	kr 52 000	Natursteinsmur, lokal stein
Støttemur av naturstein rundt bilparkering. Høyde varierer 50-150 cm		m	40	kr 2 000	kr 80 000	Natursteinsmur, lokal stein
Stålgjerde inklusiv trestolper og fundament		m	56	kr 200	kr 11 200	
Oppmerkning av p-plasser i storgatestein		m	139	kr 2 500	kr 347 500	Naturstein, lokal stein
OPSJON: Oppmerkning av p-plasser i tre	Opsjon	m	139	kr 200	kr 27 800	
Sum konstruksjoner					kr 490 700	
5.0 VEGETASJON						
Lave busker, bunndekkende planter		m2	17	kr 100	kr 1 700	Flytting av eksisterende vegetasjon vurderes. Inkluderer vekstjord
Revegetering med lokal vegetasjon		m2	113	kr 80	kr 9 040	Eksisterende vegetasjon graves opp og jyttes. Inkluderer vekstjord
Sum vegetasjon					kr 10 740	
6.0 UTSTYR						
Piknikbord		stk	1	kr 15 000	kr 15 000	Inkluderer frakt og montering. Eksisterende bord kan gjenbrukes.
Sykelstativ		stk	24	kr 5 000	kr 120 000	Inkludert fundamentering og montering
Informasjonsskilt stort, 1250X2000 mm		stk	2	kr 15 000	kr 30 000	
Opplysningsskilt 250x1500 mm		stk	3	kr 15 000	kr 45 000	
Montering av nye skilt, offisielt skiltprogram		stk	5	kr 3 000	kr 15 000	Skilt leveres separat, kostnad kun for fundamentering og montering
Stabbesteiner som avgrensning, størrelse varierer		stk	58	kr 150	kr 8 700	
Sum utstyr					kr 233 700	
Sum ENTREPRISEKOSTNAD					kr 953 550	
Rigg og drift			5 %		kr 47 678	
Uforutsett			30 %		kr 286 065	
ENTREPRISESUM MED UFORUTSETT					kr 1 287 293	

DRIFTSBUDSJETT (årlig)						
0.1 DRIFT		Enhet	Mengde	Enhetspris	SUM	Kommentar
Vedlikehold av grusdekker		RS	1	kr 800	kr 800	Høvlings/avretting 1-2 ganger per år. Etterfylling av grus osv.
Drift og vedlikehold av skilt		RS	1	kr 1 000	kr 1 000	Tilsyn, vask, utskifting av smådeler, oppretting etter vind, mindre reparasjoner.
Vedlikehold av utstyr (benk, avfallsbeholder)		RS	1	kr 1 000	kr 1 000	Etterstramming, overflater, utskifting av deler, hærverk, fundamentkontroll.
Vedlikehold av konstruksjoner (mur, gjerde, natursteinsdekke)		RS	1	kr 2 000	kr 2 000	visuell kontroll, mindre steinsetting, reparasjon av gjerde/trestolper
DRIFTSSUM					kr 4 800	

Startpunkt Hyrnevollen						
ETABLERINGSKOSTNADER						
1.0 RIVING, GRUNNARBEID		Enhet	Mengde	Enhetspris	SUM	Kommentar
Riving og bortkjøring av eksisterende skilt		RS	2	kr 1 000	kr 2 000	Eksisterende skilt varierer i størrelse og fundamentering
Opptaking av vegetasjon i arealer som skal gruses (antatt dybde 10 cm)		m3	6,6	kr 150	kr 990	Grus legges til side for gjenbruk
Opptaking og mellomlagring av eks. grusdekke (dybde 20 cm)		m3	119	kr 350	kr 41 650	Grus legges til side for gjenbruk
Opptaking og mellomlagring eks. forsterkningslag/bærelag (antatt dybde 4 cm)		m3	15	kr 350	kr 5 250	
Sum riving, grunnarbeid					kr 49 890	
2.0 TERRENGARBEIDER						
Utgraving for nytt skiferdekke (dybde 40 cm)		m3	4,5	kr 400	kr 1 800	Massen gjenbrukes for å jevne ut grusdekke
Utgraving for nytt skiferdekke (dybde 90 cm)		m3	1,6	kr 500	kr 800	
Utgraving til buskfelt (dybde 60 cm)		m3	25	kr 120	kr 3 000	
Utgraving til støttemur		m2	9	kr 500	kr 4 500	
Drenerende masser til støttemur		RS	1	kr 3 000	kr 3 000	Må kontrolleres av RIB
Vekstjord til lavebusker, bunndekkende planter (antatt dybde 60 cm)		m3	45	kr 450	kr 20 250	
Sum terrengarbeid					kr 33 350	
3.0 VEIER OG PLASSE						
Forsterkningslag/bærelag 30 cm (under dekke av skifer)		m3	4,0	kr 500	kr 2 000	
Forsterkningslag/bærelag 30 cm (under nye grusarealer)		m3	20	kr 500	kr 10 000	Inkluderer ikke slitelag/avrettingslag
Dekke av naturstein, skifer (under piknik bord)		m2	29	kr 4 000	kr 116 000	Inkluderer lokal naturstein, levering og arbeid
Grusdekke, 2 slitelag 0-4, 4-8		m2	20	kr 370	kr 7 400	
Resetting/tilbakelegging av grus (gjenbruk av grus)		m2	597	kr 80	kr 47 760	
Sum veier og plasser					kr 183 160	
4.0 KONSTRUKSJONER						
Støttemur av naturstein (høyde varierer 80-50 cm)		m	6	kr 2 500	kr 15 000	Natursteinsmur, lokal stein. Må kontrolleres av RIB
Oppmerkning av p-plasser i storgatestein		m	139	kr 2 500	kr 347 500	
OPSJON: Oppmerkning av p-plasser i tre	Opsjon	m	139	kr 200	kr 27 800	
Sum Konstruksjoner					kr 362 500	
5.0 VEGETASJON						
Vegetasjon, tette busker (som rekkverk)		m2	7,00	kr 250	kr 1 750	Flytting av eksisterende vegetasjon vurderes. Inkluderer vekstjord
Vegetasjon, bunndekkende planter		m2	75	kr 100	kr 7 500	Flytting av eksisterende vegetasjon vurderes. Inkluderer vekstjord
Sum Vegetasjon					kr 9 250	
6.0 UTSTYR						
Piknikbord		stk	1	kr 15 000	kr 15 000	Inkluderer frakt og montering. Eksisterende bord kan gjenbrukes.
Natursteinelementer som avgrensning, stabbesteiner		stk	28	kr 200	kr 5 600	Størrelse varierer. Kan hentes steiner fra nærområdet.
Informasjonsskilt stort, 1250X2000 MM, 1		stk	1		kr -	
Informasjonsskilt mellomstort, 950 X2000 MM, 2stk, Oppdagsgiveren har 1		stk	1	kr 11 000	kr 11 000	
Opplysningskilt 250 x1500 MM, stk 3, Oppdagsgiveren har 4, 3 settes i jervane, 1blir igjen, kjøpes 2		stk	2			
Skråstilte skilt stk 1, Oppdragsgiveren har 2, kjøpes 0						
Portalskilt stort		stk	1			
Montering av nye skilt, offisielt skiltprogram		stk	8	kr 3 000	kr 24 000	Skilt leveres separat, kostnad kun for fundamentering og monterina
Natursteinelementer som avgrensning, størrelse var ca 0,6X0,4x0,4		stk	28		kr -	
Flytting av eksisterende skilt		stk	1	kr 1 000	kr 1 000	Gjelder lite DNT-skilt
Sum utstyr					kr 56 600	
Sum ENTREPRISEKOSTNAD					kr 694 750	
Rigg og drift			5 %		kr 34 738	
Uforutsett			30 %		kr 208 425	
ENTREPRISESUM MED UFORUTSETT					kr 937 913	

DRIFTSBUDSJETT (årlig)						
0.1 DRIFT		Enhet	Mengde	Enhetspris	SUM	Kommentar
Vedlikehold av grusdekker		RS	1	kr 800	kr 800	Høvling/avretting 1-2 ganger per år. Etterfylling av grus osv.
Drift og vedlikehold av skilt		RS	1	kr 1 000	kr 1 000	Tilsyn, vask, utskifting av smådeler, oppretting etter vind, mindre reparasjoner.
Vedlikehold av utstyr (sykkelstativ, piknikbord, stabbesteiner)		RS	1	kr 1 000	kr 1 000	Etterstramming, overflater, utskifting av deler, hærverk, fundamentkontroll.
Vedlikehold av konstruksjoner (mur, natursteinsdekke)		RS	1	kr 500	kr 500	Visuell kontroll, mindre steinsetting, reparasjon
DRIFTSSUM					kr 3 300	

Startpunkt Toalett område

ETABLERINGSKOTNADER

1.0 RIVING, GRUNNARBEID, TERRENGARBEID		Enhet	Mengde	Enhetspris	SUM	Kommentar
	Opptaking av vegetasjon i arealer som skal gruses, antatt (antatt dybde 10 cm)	m3	10	kr 150	kr 1 500	Grus legges til side for gjenbruk
	Opptaking og mellomlagring av eks. grusdekke (antatt dybde 20 cm)	m3	50	kr 100	kr 5 000	Grus legges til side for gjenbruk
	Sum riving, grunnarbeid, terrengarbeid				kr 6 500	
2.0 VEIER OG PLASSER						
	Forsterkningslag/bærelag, antatt tykkelse 30 cm (under nye grusarealer)	m3	50	kr 150	kr 7 500	Inkluderer ikke slitelag/avrettingslag
	Grusdekke (gjenbruk av grus)	m2	50	kr 100	kr 5 000	
	Sum veier og plasser				kr 12 500	
3.0 KONSTRUKSJONER						
	Oppmerkning av p-plasser i storgatestein	m	46	kr 2 500	kr 115 000	
	OPSJON: Oppmerkning av p-plasser i tre	Opsjon	28	kr 200	kr 5 600	
	Sum Konstruksjoner				kr 115 000	
4.0 UTSTYR						
	Benk	stk	1	kr 10 000	kr 10 000	Inkluderer frakt og montering
	Avfallsdunk	stk	1	kr 3 000	kr 3 000	
	Infoskilt mellomstort	stk	1	kr 11 000	kr 11 000	
	Montering av nytt skilt	stk	1	kr 3 000	kr 3 000	
	Sum utstyr				kr 27 000	
5.0 TOALETBYGG						
	Toalettbygg, HC-WC, teknisk rom, integrert utvendig benk, lagringsrom. Størrelse: 4,45 x 3,1 m	m2	14	kr 35 000	kr 490 000	Inkluderer ikke teknisk infrastruktur, EL, VA, infiltrasjonsanlegg
	Sum utstyr				kr 490 000	
6.0 DRIFT						
	Sum ENTREPRISEKOSTNAD				kr 651 000	
	Rigg og drift		5 %		kr 32 550	
	Uforutsett		30 %		kr 195 300	
	ENTREPRISESUM MED UFORUTSETT				kr 878 850	

DRIFTSBUDSJETT (årlig)

0.1 DRIFT		Enhet	Mengde	Enhetspris	SUM	Kommentar
	Vedlikehold av grusdekker	RS	1	kr 500	kr 500	Høvling/avretting 1-2 ganger per år. Etterfylling av grus osv.
	Renhold, forsøpling og avfall	RS	1	kr 25 000	kr 25 000	Utføres jevnlig i løpet av sesongen
	Vedlikehold av toalettbygg	RS	1	kr 4 000	kr 4 000	Tilsyn, utskifting av deler, oppretting etter skader/slitasje, mindre reparasjoner.
	Drift og vedlikehold av skilt	RS	1	kr 1 000	kr 1 000	Tilsyn, vask, utskifting av smådeler, oppretting etter vind, mindre reparasjoner.
	Vedlikehold av utstyr (benker, avfallsdunk)	RS	1	kr 1 000	kr 1 000	Etterstramming, overflater, utskifting av deler, hærverk, fundamentkontroll.
	Vedlikehold av konstruksjoner (kantstein, kantsteinsavgrensning)	RS	1	kr 400	kr 400	Visuell kontroll, mindre steinsetting, reparasjon
	DRIFTSSUM				kr 31 900	